

ELS JOVES CATALANS HAN ESTAT ACOLLITS A LES DIÒCESIS BRASILERES RUMB A LA JMJ

Missioners a São Paulo

Al tancament d'aquesta edició, els joves catalans havien finalitzat la Setmana Missionera a Campo Limpo prèvia a la Jornada Mundial de la Joventut. A la diòcesi brasilera, els pelegrins han viscut un aprenentatge moral i un gran enriquiment espiritual gràcies a l'afecte de les famílies i els voluntaris. Abans de marxar de Campo Limpo, les famílies d'acollida els han beneït i els han acomiadat amb un «aneu amb Déu» i una forta abraçada que recorda els bons i intensos moments viscuts, així com el màxim lligam d'unió entre tots ells: la seva fe en Déu. P 2-5

«Vull ser profeta de reconciliació i d'amor»

El diumenge 7 de juliol fra Aimable Bizimungu va rebre l'ordenació sacerdotal de mans del cardenal Lluís Martínez Sistach.

Va ser durant una celebració emotiva al santuari de Sant Antoni de Pàdua de Barcelona en què també va participar el provincial de Sant Francesc d'Àfrica. Aimable Bizimungu és un jove franciscà nascut l'1 d'octubre del 1964 a Kinyira Ruhango (Rwanda). Amb 18 anys va entrar al convent franciscà i, des d'allí, va ser testimoni del genocidi rwandès del 1994.

P 7

Preocupació per la situació econòmica de l'escola cristiana

Els bisbes catalans s'han mostrat preocupats per la delicada situació econòmica en què es troben moltes escoles cristianes, amb un concert educatiu clarament insuficient i amb importants dificultats afegides a causa de la greu crisi econòmica que travessen moltes famílies. En la darrera reunió de la Conferència Episcopal Tarraconense, celebrada a Vic, els bisbes han animat la Fundació Escola Cristiana de Catalunya a continuar treballant «de manera realista i amb esperança, fent costat a les persones i a les escoles, amb fidelitat a la seva identitat cristiana». P 15

Al [CatCristEstiu] d'aquesta setmana

- III Estiu solidari: primers dies a Ayaviri
- IV Hostatgeria del santuari de Lord
- VII Ermita de Santa Cristina, Lloret de Mar

Editorial

La gran cruïlla de la JMJ

Aquesta setmana estem vivint un esdeveniment de relleu per a la història de l'Església contemporània: la XXVIII Jornada Mundial de la Joventut a Rio de Janeiro, una metròpoli de més de sis milions d'habitants, la segona zona urbana del Brasil i la tercera de Llatinoamèrica. Aquests dies Rio és més que mai una cruïlla: hi conflueixen milions de joves d'arreu del món, però sobretot brasilers i llatinoamericans, fills d'una cultura de la pantalla, hàbils per a les noves tecnologies, presents en les xarxes socials i caracteritzats per una nova emotivitat i una pregona set de transcendència. Joves que tenen tot sovint els camins barrats, amb un horitzó laboral incert. Joves que es troben amb el primer Papa llatinoamericà de la història, Francesc, que amb el seu estil de retorn a l'evangeli es vol allunyar de qualsevol culte a la pròpia personalitat i que assenjala sobretot la centralitat de Jesús. Aquests joves en recerca es troben amb l'actual Bisbe de Roma que sent arquebisbe de Buenos Aires fou el coordinador de la comissió que va redactar el Document d'*Aparecida* (2007), en la V Assemblea General de l'Episcopat Llatinoamericà i del Carib, on es va plantejar un itinerari per als deixebles missioners que es traduïa en diversos processos formatius, amb especial atenció a la iniciació cristiana, la catequesi permanent i la formació personal. Com viuran els joves de Rio el segell missioner de la jornada? Des del 2007 fins al 2013 el context

ha canviat. Segons Aymeric Chauprade, doctor en Ciències Polítiques, [*Vanguardia Dossier*, 48, 2013] avui Amèrica està vivint el pas de la teologia de l'alliberament a l'anomenada teologia de la prosperitat, defensada pels protestants pentecostals que basteixen temples, inverteixen en universitats i cadenes de televisió i exploren la sensació de desemparament produïda pels desastres naturals. Segons aquest autor si avui la meitat dels cristians del món són catòlics, la quarta part ja és pentecostal o pertanyent a esglésies evangèliques independents. El pentecostalisme es caracteritza per la relació directa de l'individu amb Déu, per la superioritat de la Bíblia com a font única de la paraula divina, per l'experiència renovadora del segon naixement, per una responsabilitat personal de proselitisme i testimoni que desestima d'entrada tota idea de ministeri ordenat. El pentecostalisme, diu, ha crescut a una velocitat vertiginosa. En menys d'un segle s'ha arribat a 300 milions de practicants. El papa Francesc coneix prou bé aquest i altres desafiaments i com ha escrit el cardenal Lluís Martínez Sistach, present a la JMJ, «és molt previsible que aquest viatge ofereixi indicacions valuoses sobre les orientacions del nou Sant Pare tant per l'Amèrica Llatina com per tota l'Església catòlica». Cal que pregunem, doncs, pels fruits de la JMJ. De ben cert seran també vocacionals: al sacerdocí, a la vida consagrada, al diaconat i també a la vida laical.

*CatalunyaCristiana

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Samuel Gutiérrez, Rosa M. Jané, Carme Munté, Rosa Peraire

Lingüista: Montserrat Pibernat

Arxiu i fotografia: Eulàlia Grande

Corresponsals: Guillem Farré, CASTELLÓ; Víctor Gay, GIRONA; Jordi Curcó, LLEIDA; Cristina Sánchez, MALLORCA; Mercedes De La Torre, ROMA; Júlia Ayala, SOLSONA; Joan Boronat, TARRAGONA; Víctor M. Cardona, TORTOSA; Patricia Navas, URGELL; Xavier Bisbal, VIC; Javier Molina, EL CAIRE; Ana Alba, JERUSALEM

Col·laboradors d'aquesta setmana: Ana Alba, Josep M. Alimbau, Pilarín Bayés, Rosa M. Boixareu, Carme Borbonés, Agustí Borrell, Itziar Bravo, M. Àngels Cano, Víctor Codina, Agustí Codinach, David Guindulain, Joan Guiteras, Dani Majà, Joan A. Mateo, Victòria Molins, Griselda Oliver, Joan Pallarès-Personat, Enric Puig, Quique, Josep Rius-Camps, Lluís Serra, Valentí Serra, Blanca Serres, Teresa Solà, Andreu Sotorra, Sebastià Taltavull, Josep M. Vallejo, Bàrbara Virgil, P-J Ynaraja.

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA

Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat (Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)

Pàgina web: www.catalunyacristiana.cat

www.facebook.com/catalunyacristiana

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura

Administració: Isabel Giralt (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)

Autoedició i compaginació: Carlos Aguado

Impressió: *Impressions Intercomarcals*, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri. Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

Difusió controlada per

Membre de la UCIP

International Catholic Union of Press

Membre de l'APPEC

Associació de Publicacions Periòdiques en català

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 125 €

Gibraltar i Portugal: 124,80 €

Resta d'Europa: 199,85 €

Amèrica i Àfrica: 237,86 €

Àsia i Oceania: 315,81 €

El setmanari rep l'ajut del Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya

Un nou llindar

Conviure i pregar amb els sords

La sal no és per quedar dins el saler. Per complir la seva missió, s'ha de mesclar i fondre's amb el menjar. Amb aquest convenciment, que prové de Jesús, el centenar de sords que participen a la trobada nacional de Pastoral del Sord centren la seva relació i intercanvi en la manera de fer-se presents enmig de la societat, aportant-hi la persona de Jesús, vivint i oferint a tothom els valors de l'Evangelí.

L'ambient, enormement acollidor, alegre i comunicatiu al màxim, ha mostrat que allò que en aparença pot semblar una discapacitat es converteix en el millor mitjà de comunicació. Tot això té a veure directament amb la voluntat de superació que ca-

dascú posseeix i amb la generosa dedicació de les persones que acompanyen. El procés el fa cadascú, però l'entorn favorable depèn de tots.

Entre els sords, hom queda gratament edificat per veure la capacitat d'escolta que tenen i l'atenció que posen en tot. Ho retenen tot, són profunds, capten el significat dels gestos i són molt sensibles a qualsevol expressió corporal, la qual cosa ajuda a comprendre els sentiments més íntims i a obrir-se al llenguatge del cor. Precisament d'això hem parlat, ja que de fet comparteixen un mateix llenguatge mitjançant el qual poden relacionar-se i entendre. Encara que no sentin amb l'oïda, sí que capten amb altres sentits, pe-

rò sobretot hi ha un cor que bateja, que és viu, creu i estima. Veient-los comunicar-se, és fàcil adonar-se que els qui ens creiem més capacitats encara ens queda molt per aprendre i, en concret, aprendre d'ells el seu testimoni de fe. He d'agrair tot el que he après convivint i pregant amb els sords. La humilitat, espontaneïtat, senzillesa de tracte, raonaments i intervencions, m'han colpit profundament, més quan en els moments de pregària ha aparegut la vida real, allà on es detecten les qüestions més decisives. És en aquests llocs on ens hem decidit una vegada més a ser sal que dona bon gust i llum que il·lumina, tal com ens ho demana Jesús.

Sebastià Taltavull

Anglada

Bisbe auxiliar de
Barcelona

Lliçó de senzillesa i generositat a São Paulo

La diòcesi de Campo Limpo ha acollit els pelegrins catalans en la Setmana Missionera prèvia a la JMJ

Itziar Bravo

Enviada especial / Arzobispado de Barcelona

En girar la clau i obrir una petita porta de fusta es descobreix un menjador presidit per una taula plena d'estampes de la Mare de Déu i de Jesús. Les parets estan atapeïdes de quadres religiosos, un de Sant Pius X, un altre de la basílica d'Aparecida, un altre que diu «Jesús t'estima» i un últim de la Mare de Déu.

Un cop les tres pelegrines han entrat, la propietària de la casa, la Francisca, jubilada, tanca la porta del carrer amb clau i la barra amb una fusta transversal perquè ningú no pugui entrar mentre ella dorm.

A Campo Limpo, un barri de la diòcesi de São Paulo en què els pelegrins catalans i espanyols han estat acollits per viure la Setmana Missionera, és habitual que la porta principal de les cases estigui protegida per una reixa punxeguda i un gos lladrador.

La Francisca, que és vídua, ofereix tot el que té a les pelegrines que ha acollit i les guia cap a la seva nova habitació, amb dos matalassos prou còmodes. Com ella, 32 famílies més de la parròquia Nostre Senyor dels Passos, a Campo Limpo, han acollit durant tota aquesta Setmana Missionera, celebrada del 16 al 20 de juliol, pelegrins catalans i espanyols.

D'històries n'hi ha moltes, com la d'una dona gran que ha cedit el seu llit i ha dormit al sofà durant tota la setmana, o una altra que ha deixat les claus de casa seva als pelegrins mentre que ella ha anat a dormir a casa d'un familiar seu, o un matrimoni acabat de casar que ha deixat el seu llit i ha dormit al terra els sis dies.

Donar-ho tot pel pròxim ha estat un tret inherent a totes les famílies. Fins i tot, després de deixar casa seva als pelegrins, les dones i els homes acollidors han fet de voluntaris a la parròquia, cuinant i rentant els plats: una tasca a la qual han hagut de dedicar cinc hores diàries.

«Això és tot el que podem fer per vosaltres i tot el que us podem donar. Si poguéssim donar-vos més ho fariem, no ho dubteu», repeteixen gairebé cada dia en servir l'esmorzar o a l'hora del sopar quan els joves pelegrins els agraeixen amb un *obrigado* («gràcies» en portuguès) tot el que els ofereixen. I és que durant aquesta Setmana Missionera, les famílies brasileres han donat una gran lliçó d'humilitat i de generositat.

Per exemple, a la parròquia de Sant Pius X, en la qual s'han portat a terme les activitats de la Setmana Missionera, les famílies del voltant han deixat oberts els seus lavabos i el seu *wi-fi* per tal de facilitar les necessitats dels pelegrins.

Però no només Campo Limpo s'ha guanyat aquests joves amb la seva generositat. També amb la senzillesa i la manca de necessitats materials. Els nens surten al carrer a fer volar l'estel, fet manualment amb desenes de metres

de corda. Deixen anar l'estel i, tot i que no el veuen al cel, continuen deixant anar corda. I així poden passar tot el dia, feliços, mirant el cel sense acabar de veure-hi res. No necessiten videoconsolles, ni pilotes, ni cotxes de joguina. Tan sols el contacte humà, un fil i paper. El mateix els passa als voluntaris de la parròquia de Sant Pius X, que, com que no tenen cap projectador, fan lletres de cartolina que posen sobre un paper de color que actua com a pissarra.

També la manera com celebren misses i com els joves brasilers viuen la fe ha impactat tothom. Totes les parròquies que s'han visitat a Campo Limpo, així com la catedral, compten amb micròfons inalàmbrics que permeten al sacerdot moure's per l'altar, ballar i cantar, però també poder fer partícips de la missa els feligresos que hi assisteixen.

Un altre requeriment obligat d'una parròquia a Campo Limpo és tenir instruments musicals per dotar de ritme totes les cançons de l'eucaristia. Es tracta d'una manera d'evangelitzar diferent de la que coneixem, en la qual es deixen les portes de les parròquies obertes perquè tothom del barri pugui escoltar els cants litúrgics i en què, després d'escoltar l'evangeli, tots els presents aplaudeixen com una manera de mostrar el seu agraïment a Déu. Però, sobretot, les cançons de la missa són sempre diferents i conformen el pa de cada dia de l'Església brasilera, que destaca per l'alegria, jovialitat, carisma i ritme. El pare Rodolfo, el rector de la parròquia de Sant Pius X, ja ha tret un disc amb totes les cançons que ha compost i, fins i tot, a causa del gran èxit, n'editarà un altre.

Aquesta nova evangelització ha sorprès gratament tots els pelegrins, que ja pensen com poder adaptar aquesta alegria i jovialitat a les misses europees. Ha estat un aprenentatge continu

«Per als joves catalans i brasilers ha estat un aprenentatge continu i intens mutu»

i intens mutu.

Tot i les misses cantades, que al cap i a la fi és la manera com ells demostren la seva fe en Déu, els joves brasilers tenen un gran respecte envers la religió, cosa que es fa evident en molts gestos concrets: quan passen per davant de l'altar sempre s'agenollen o en les adoracions eucarístiques són els primers que guarden silenci i reflexionen davant el Santíssim. Mons. Xavier Novell, bisbe de Solsona, expressa que en molt poc temps poden passar «de l'explosió al recolliment i a la pietat» com succeeix en el moment de la consagració.

Les parròquies del Brasil estan formades majoritàriament per joves conversos que passen la major part del temps d'oci en activitats parroquials i en formació catequètica perquè gairebé cada diumenge el grup de joves de la parròquia participa en una catequesi organitzada pel seu rector.

La majoria han estat voluntaris que han ajudat els pelegrins estrangers en tot moment: els han acompanyat, els han protegit, els han guiat i els han fet passar bons moments d'oci. La germanor ja es va fer pal·lesa en arribar a l'aeroport i es va intensificar al llarg de la setmana. Dos voluntaris van recollir els pelegrins, juntament amb el pare Rodolfo, per donar-los la benvinguda al Brasil i explicar-los què seria la Setmana Missionera.

En definitiva, la Setmana Missionera

ha estat un conjunt d'activitats organitzades pels voluntaris de la parròquia de Sant Pius X que han permès avivar la fe als joves pelegrins. Durant el matí s'han fet reflexions d'un text bíblic, seguides d'una breu pausa durant la qual s'ha servit cafè, llet i te amb galetes, i catequesis o visites culturals al barri posteriorment. I, després de dinar, s'ha sortit pels carrers de Campo Limpo, un barri força humil, a fer missions: des de demanar menjar per als més pobres, fins a convèncer els brasilers que assisteixin a missa aquella mateixa tarda.

Quan es pon el sol, cap a dos quarts de sis de la tarda, tots els pelegrins es recullen a la parròquia o a la catedral de la Sagrada Família per celebrar l'eucaristia o l'adoració nocturna pertinent.

Tot i la diversitat d'activitats, el que més ha ajudat els joves a convèncer-se de la seva fe durant aquesta setmana han estat els intensos testimonis dels voluntaris brasilers.

L'Alisson és un noi de 19 anys que viu a Campo Limpo i treballa repartint sushi. Feia dos anys, el jove no anava mai a missa i va temptar el món de les drogues. Gràcies als consells del pare Rodolfo, l'Alisson se n'ha sortit i ara és molt feliç amb la seva vida parroquial. També freqüentava el món de les drogues el Vitor, un jove que gràcies a una amiga va entrar en un recés de tres dies. Hi va anar sense gens de ganes però allà, en l'última eucaristia, va trobar-se amb Déu i des de llavors no se n'ha separat.

Ara, els pelegrins catalans emprenen un nou viatge a Rio de Janeiro per viure la Jornada Mundial de la Joventut però, abans de marxar, les famílies d'acollida a Campo Limpo els han beneït i els han acomiadat amb un «aneu amb Déu» i una forta abraçada que recorda els bons i intensos moments viscuts, així com el màxim lligam d'unió entre tots ells: la seva fe en Déu.

Testimoni missioner dels pelegrins catalans

MARC TRULLS

Delegat de Pastoral de Joventut de Solsona

Han passat només 6 dies des que vam aterrar a São Paulo, però sembla com si fes un mes que hi som! Les pors inicials per la incertesa de com seria la Setmana Missionera, van quedar diluïdes per l'acollida familiar que vam rebre a les parròquies de Senyor Dos Passos i Pius X. En aquests pocs dies hem viscut una gran quantitat d'experiències i moltes emocions. Ha estat impressionant la calorosa acollida rebuda de les humils famílies.

Personalment, he estat acollit juntament amb un parell de joves de Barcelona per una senyora de mitjana edat. El primer dia ens va obrir casa seva de bat a bat, fins al punt que ens deixava dormir a l'habitació que més ens agradés! Hem trobat a Campo Limpo (diòcesi que ens ha acollit) unes parròquies molt joves i alegres, que animen amb molts cants i balls les seves celebracions. Això ens ha sorprès, però potser no tant com la capacitat que tenen d'adorar el Senyor i de viure amb devoció les eucaristies i moments de pregària.

La pobresa del barri on estem acollits també ha estat impactant. Hem visitat una favela, algunes famílies humils, hem passejat pels barris, i hem vist com viuen en poques condicions..., però em quedo sobretot amb el seu somriure, amb la capacitat que tenen de ser sensibles a les necessitats i emocions dels altres. No tenen el desig de posseir moltes coses sinó de gaudir del poc que tenen, justament el contrari que passa a occident, on sembla que acumular objectes i coses materials sigui el nostre únic afany. Tot i que veníem amb la imatge de trobar una majoria de població catòlica, la realitat de la perifèria de São Paulo és que conviuen moltes realitats religioses, com ara evangelistes, protestants i moltes ramificacions i petites esglésies, així com també diverses sectes i petits moviments. Els catòlics són minoria i això els obliga a ser testimonis de la fe que confessen, a donar-ne raó i experiència.

La fe i el servei dels joves que hem trobat a la parròquia ha estat per a nosaltres una gran lliçó. Ens han ensenyat que la Setmana Missionera no consistia tant a evangelitzar els seus pobles, com que ells ens ajudessin a nosaltres a tenir una fe prou madura i arrelada en el Senyor per evangelitzar a casa nostra. Aquesta setmana ens ha sorprès, ens ha emocionat, hem compartit vivències i testimonis amb la gent del Brasil. Ens queda encara tota una setmana a Rio, on de ben segur tindrem moltes més experiències i moments d'encontre amb el Senyor, però ja hem rebut molt. Només puc dir: «Muito obrigado.»

MARIA FERRÉS

Camí Neocatecumenal de Sant Boi

Vam arribar a l'aeroport de Porto Alegre a les 6 de la tarda i ja vam tenir contratemps. Vam perdre maletes i les guitarres que ens havia costat molt de poder facturar. Tot seguit vam anar a la parròquia Nostra Senyora de Fàtima, on vam ser acollits estupendament. Tenien tota l'entrada de l'església engalanada i ens esperaven per fer una cerimònia semblant a un lucernari. Va ser espectacular!

Ens van repartir en famílies, que són molt humils. Jo vaig tenir sort perquè vaig tenir un llit per dormir. Aquí, al sud del Brasil, ara és hivern i fa molt de fred. L'endemà vam veure la ciutat que és immensa i vam fer missió a la plaça del mercat (que s'havia cremat feia 2 setmanes). Va ser espectacular ja que la gent ens va donar les gràcies per l'alegria que transmetíem. El divendres ens vam traslladar a Passo Fundo, on ens van rebre amb petards. Cal destacar que som l'únic grup de pelegrins que passem per aquesta ciutat. Vam fer missió pels carrers, la policia tallava el trànsit perquè nosaltres passéssim. En acabar, el bisbe de la diòcesi ens va presidir l'eucaristia. Hem sortit al diari i tot!

Aprofitant un dia de molta pluja, el Folqué, un dels catequistes, ens va explicar la missió dels jesuïtes a les missions. Ens va ajudar a trencar molts prejudicis sobre l'evangelització del nou món. També aquests dies hem tingut ocasió de viure trobades fortes amb Déu. Personalment m'he adonat del que és posar realment Déu i el seu amor el primer en la teva vida, escoltant la història real, no llegendària, dels sants màrtirs de les missions al Brasil. Un germà es preguntava per què ens costava tant anunciar l'Evangeli si sabíem que no ens hi anava la vida física. M'adono que, en la meua vida, poso primerament la meua comoditat. El Senyor em convida avui a complir la meua missió que és anunciar en la vida diària el seu amor. Sento la crida a esdevenir testimoni de Jesucrist en el meu entorn quotidià. No calen grans viatges ni grans sacrificis. Amb el seu amor n'hi ha prou.

MN. JAVIER FERNÁNDEZ

Vicari del Sant Esperit de Terrassa

El dia 18 de juliol sortim de Barcelona rumb a Rio de Janeiro. Som un grup de cinc persones: quatre laics i un sacerdot, de la diòcesi de Terrassa.

La primera parada en el nostre pelegrinatge ha estat São Paulo. És una gran ciutat, de dotze milions d'habitants. El primer que crida l'atenció és la misèria en què viu un gran nombre de persones: pels carrers i les places hi ha tendes improvisades amb flassades, on malviuen i dorm molta gent. És inevitable pensar en el Senyor, quan es va fer pobre entre els pobres, i es va fer com un d'aquests més petits.

La gent està molt il·lusionada amb l'arribada del papa Francesc. Els brasilers són molt acollidors. Així ho vivim a la parròquia de Santa Generosa, una màrtir del segle II. Hi arribem per a la missa. Hi viu una comunitat de cristians àrabs, sobretot siris o iraquians. Recordem el verset de l'Evangeli: «Vaig ser foraster i em va acollir.» La seva generositat, amabilitat, somriure, tracte afable, pel fet de ser pelegrins de la JMJ, ha estat veritablement desbordant.

El diumenge 21 vam anar fins al santuari d' Aparecida per celebrar l'eucaristia amb tots els pelegrins espanyols. No vam arribar-hi, però, a temps, perquè la gran afluència de pelegrins va provocar un retard en l'autobús. El santuari de Nostra Senyora d' Aparecida, patrona del Brasil, tenia ja un gran ambient de JMJ, amb pelegrins de moltes nacionalitats, procedents d'arreu del món. Ha estat un moment per posar-nos als peus de la nostra mare i encomanar-li la jornada, la nostra vida i els fruits espirituals del pelegrinatge.

Egipte

Por en les esglésies egípcies

Els cristians han donat suport a la destitució del president islamista Mursi i temen ser objecte de venjança

Ana Alba
El Caire

El Caire és una metròpoli gegant. La ciutat i la seva Governació, el Gran Caire, acullen 18 milions de persones i constitueixen la localitat més poblada d'Àfrica. Al-Qahirah (nom del Caire en àrab) és coneguda popularment com «la ciutat dels mil minarets» per la gran quantitat de mesquites que s'hi van construir. Però cap al cel cairotà no només s'eleva els minarets de les mesquites, sinó també els campanars de desenes d'esglésies.

El cristianisme és present a Egipte des dels seus primers temps i era la religió de la gran majoria de la població del país entre els anys 400 i 800. Després, amb l'arribada dels musulmans va anar perdent força, però ha quedat com una minoria molt significativa. La majoria dels cristians egipcis, que representen un 10% de la població (uns 8,3 milions de 83 milions), pertanyen a l'Església copta ortodoxa d'Alexandria, tot i que uns 800.000 són de l'Església copta catòlica i d'esglésies coptes protestants. Els coptes egipcis, la comunitat cristiana més gran del Pròxim Orient, parlaven fa segles el copte, però la pressió de l'àrab el va fer desaparèixer de l'ús quotidià i va quedar reduït a la litúrgia des del segle XVIII.

Al Caire Antic, un dels barris més bonics és el Caire Copte, on es van construir algunes de les esglésies més importants de la ciutat, entre elles la de Santa Maria Verge o Església Penjant, l'església grega de Saint George i la dels sants Sergius and Bacchus (Abu Serga), on la tradició diu que hi va ser la Sagrada Família.

La façana de l'església de Saint George (Mary Girgis), al Caire Copte, està coronada per una icona de sant Jordi matant el drac. Al costat, un arc de seguretat com el dels aeroports crida l'atenció. «Tenim aquest control des de la revolució de gener del 2011 (que va derrocar l'aleshores president egipci, Hosni Mubàrak) perquè tenim por que algú pugui atacar-nos», explica el vigilant de l'església.

Des que el 3 de juliol l'exèrcit egipci va destituir el president islamista Mohamed Mursi, s'han produït dos assassinats de clergues cristians a la península egípcia del Sinaí —que fa frontera amb Gaza i Israel—, i alguns cristians han estat agredits o han patit atacs als seus negocis i propietats. La comunitat cristiana tem que les persecucions i la violència s'estenguin a altres punts del mapa d'Egipte, sobretot perquè el papa copte Teodor II va beneir la destitució de Mursi, nascut de les files dels Germans Musulmans. El seu líder, Mohamed Badia, va criticar durament Teodor per

«haver defensat el cop militar».

«En aquesta segona revolució gairebé tots els cristians estaven en contra de Mursi, contra Mubàrak va ser diferent, la meitat li donaven suport perquè consideraven que els protegia. De fet, Mubàrak feia qualsevol cosa per protegir-se ell mateix», explica Mina, un jove cristià del Caire llicenciat en Enginyeria de Telecomunicacions i que treballa en una productora que dona servei a cadenes de televisió internacionals.

Violència contra els cristians

La cúpula de l'Església copta sempre es va mostrar a favor de Mubàrak, al qual considerava un protector. És cert que la violència contra els cristians a Egipte va créixer a partir de gener del 2011, quan els aires ja estaven molt caldejats contra Mubàrak i la primavera àrab estava a punt d'esclatar al país. Aquell gener, un cotxe bomba va explotar a l'entrada d'una església copta a la ciutat d'Alexandria, a la costa mediterrània, i va causar 21 morts i 79 ferits. Posteriorment, l'octubre del 2011, 28 persones, la majoria coptes, van morir a mans de les forces de seguretat en una protesta contra la demolició d'una església.

«Tenim por, han mort cristians. No vull tornar a veure Mursi ni els islamistes al poder mai més», diu Nadia,

«Mantenim bones relacions amb els musulmans, malgrat els atacs i la por generalitzada dins la nostra comunitat. Tenim fe que tot anirà millor»

«Des que el 3 de juliol l'exèrcit egipci va destituir el president islamista Mohamed Mursi, s'han produït dos assassinats de clergues cristians a la península egípcia del Sinaí»

una cristiana de 70 anys que viu al Caire Copte. «Els cristians som originaris d'aquest país, l'islam és posterior. De totes maneres, mantenim bones relacions amb els musulmans, malgrat els atacs i la por generalitzada dins la nostra comunitat. Tenim fe que tot anirà millor», indica Kamal Youssef, pastor d'una petita església evangèlica del mateix barri on els nens i els joves tenen l'oportunitat de seguir diverses activitats culturals i esportives, a més de religioses.

«Els cristians sempre s'havien mantingut allunyats de la política, però des que va caure Mubàrak amb la revolució i, sobretot, des que els islamistes van arribar al poder, s'hi han implicat, això no agrada als Germans Musulmans. Els cristians estan en contra de Mursi i els islamistes i temien una islamització del país si continuaven al poder», apunta un periodista egipci. En els últims dos anys han nascut moviments polítics i d'activistes cristians com la Unió de Joves Maspero, que van donar suport a la presa del poder per l'exèrcit, però es va mostrar contrari a la declaració constitucional emesa pel president interí d'Egipte, que manté que l'islam és la religió de l'Estat i els principis de la xara (lleï islàmica) són la seva principal font de legislació. El nou Govern egipci, estrenat fa poc i encapçalat pel primer ministre Hazem Beblawi, inclou tres ministres cristians.

Barcelona

Aimable Bizimungu, profeta de reconciliació

El jove franciscà rwandès ha rebut l'ordenació sacerdotal de mans del cardenal Martínez Sistach

Carme Munté
Barcelona

Aimable Bizimungu és un jove franciscà nascut l'1 d'octubre del 1964 a Kinyihira Ruhango (Rwanda). Amb 18 anys va entrar al convent franciscà i, des d'allí, va ser testimoni del genocidi rwandès del 1994. Poc s'imaginava, però, que els seus pares i vuit germans també serien brutalment assassinats i que, quan ell tingués ocasió de tornar a casa, no hi trobaria més que runes.

El diumenge 7 de juliol fra Aimable Bizimungu va rebre l'ordenació sacerdotal de mans del cardenal Lluís Martínez Sistach. Va ser durant una celebració emotiva al santuari de Sant Antoni de Pàdua de Barcelona en què també va participar el provincial de Sant Francesc d'Àfrica. Les preguntes són: què hi fa un franciscà rwandès a la comunitat dels franciscans de Barcelona? Com pot ser que, després d'haver estat assassinada la seva família, ell se senti cridat a ser instrument de pau i reconciliació? Per què va fer una opció de seguiment radical de l'Evangeli a l'estil del *poverello* d'Assís?

Desvetllament vocacional

La família d'Aimable Bizimungu era catòlica, i participava cada dia en la missa i l'oració. El seu pare era catequista i el seu testimoni de fe i solidaritat va ser decisiu perquè Aimable Bizimungu es decidís als 18 anys a seguir la crida vocacional. El convent dels franciscans es trobava a Kivumu (diòcesi de Kabgayi), a 30 quilòmetres del poblat on vivia la família, i de seguida el seu estil de vida va atreure poderosament Aimable Bizimungu.

Va ser allí on Bizimungu va conèixer el P. Josep M. Massana, missioner franciscà català a Rwanda i Burundi.

Quan va començar la guerra, que ho havia de capgirar tot, els franciscans estrangers van ser obligats a abandonar Rwanda. Només hi van quedar els franciscans del país i també alguns que, malgrat el perill, no van voler marxar, com Vijeko Ćuric, un franciscà croat que després d'haver dut a terme una gran tasca social i humanitària durant la guerra a favor dels refugiats, va ser assassinat després del conflicte en circumstàncies estranyes. Des del convent, on els franciscans estaven permanentment vigilats, procuraven ajudar la població en tot el que podien.

«L'any 1995, vaig poder anar a visitar la meva família, però on hi havia hagut casa meva només hi havia runes i les herbes creixien per tot arreu...»

Aimable Bizimungu es va assabentar de la tragèdia. La seva família, de la minoria tutsi, havia estat brutalment assassinada per un grup d'utus. Els pares, els cinc germans, les tres germanes, ties, oncles, cosins... tots van ser assassinats i els cadàvers llençats al riu.

«Vaig anar a visitar la meva família, però on hi havia hagut casa meva només hi havia runes i les herbes creixien per tot arreu...»

«A la llum de l'Evangeli, treballaré perquè el continent africà compregui que la principal riquesa del país és la població»

Els cossos mai no han estat recuperats. Només havia sobreviscut un germà, que se l'havien emportat al Congo com a refugiat.

«Al cap de dos anys, em van avisar que el meu germà havia tornat a casa. Amb uns companys franciscans, vam anar a veure si realment era ell. Em vaig trobar un jove de 16 anys que havia tornat a casa després de dos anys al camp de refugiats... El meu germà havia tornat malalt d'epilèpsia a causa del gran trauma emocional viscut...»

Instrument de pau i reconciliació

Era tant el dolor, el patiment... que Aimable Bizimungu es va adonar que només podia tirar endavant si era capaç de guarir les ferides profundes que la mort de la seva família li havia ocasionat. «Vaig seguir un procés interior que em va portar a acceptar la tragèdia, que em va reconciliar amb Déu, amb mi mateix i amb els altres.» I especialment amb l'instigador de l'assassinat de la seva família, que com sol passar en les guerres fraticides, era algú molt proper... algú que havia estat acollit pel pare d'Aimable quan era orfe i que per la seva ambició desbocada va cometre el brutal assassinat.

Des de fa quatre anys fra Aimable Bizimungu viu a la comunitat dels franciscans del carrer Santaló per completar els seus estudis, gràcies al P. Josep M. Massana. Els seus companys franciscans l'han ajudat sens dubte a superar el dolor i recuperar l'alegria.

Un cop ordenat sacerdot, encara estarà uns anys a Catalunya, però la previsió és la de tornar al seu país amb la idea de portar-hi paraules i exemple de reconciliació i d'amor fratern. «Vull ajudar totes les persones del meu país, sense tenir en compte el color de pell o a quin grup ètnic pertanyen. Vull ser profeta de reconciliació i d'amor per mostrar que és possible viure junts. Vull ajudar a comprendre que el dolor que visc jo avui, o que viu el meu grup ètnic, és el mateix que viurà demà el meu germà d'un altre grup ètnic si no som capaços d'evitar-ho. A la llum de l'Evangeli, amb el testimoni de la vida franciscana, amb la meva formació, treballaré perquè el continent africà compregui que la principal riquesa del país és la població, i que la principal riquesa de l'Església són els fidels.»

Com sant Francesc d'Assís, fra Aimable Bizimungu vol ser un instrument de pau, de reconciliació per al seu poble.

Després de l'ordenació sacerdotal, el primer que ha fet ha estat tornar a Rwanda per passar uns mesos amb el seu germà i amb els seus germans de la província de Sant Francesc d'Àfrica. El germà d'Aimable Bizimungu també ha pogut refer la seva vida, és pare de família i continua vivint al mateix poble, compartint espais amb veïns d'una altra ètnia. La reconciliació, doncs, és possible.

Anàlisi

Job en la cultura contemporània: Quinzio

Teresa Solà
Doctora en
Teologia bíblica

El Déu bíblic no està en la resposta, sinó en la pregunta. El llibre de Job està tot ell orientat a la pregunta. El que és resposta és la part certament més dèbil i menys interessant de l'obra. Aquest és en síntesi el plantejament que Sergio Quinzio fa del contingut del llibre de Job en la seva reflexió: *Sul male* (Reggio Emilia, 1985). En el llibre de Job apareix la impossibilitat d'una teologia perquè apel·la a un acte de salvació, no a una resposta teològica.

La pregunta de Job és la mateixa pregunta de Crist a la creu quan se sent abandonat per Déu. El Déu de Job, doncs, està en la pregunta. No és el seu un Déu que es pugui formular en resposta. No hi ha una teologia de Job, si per teologia s'entén una teodicea, una mena de mosaic en el qual cada cosa està en el lloc que li toca i així es pugui respondre a totes les dificultats. Segons Sergio Quinzio, en Job els fets i els esdeveniments del món són contradictoris i insensats. Per això Job arrossega Déu a judici. Però, per altre cantó, també Déu mateix s'arrossega a judici. Aquest és un motiu que apareix sovint en la tradició bíblica: el contrast entre Déu i la Llei. El jueu fa apel·lació a la Llei de Déu contra Déu mateix. Almenys això sembla que succeeixi així quan Déu no compleix el que està estipulat en l'Aliança.

Sergio Quinzio argumenta així per entendre la trama del llibre de Job fixant-se en la tradició

«La fe de Job davant del dolor no esclafa ni Déu ni l'home, sinó que accepta de sostenir el pes de la complexitat d'aquesta relació»

hassídica des de finals del segle XVIII fins al segle XX: en aquesta tradició Déu és cridat a judici pel devot jueu, el qual s'ha comportat segons la Llei, però obtenint només mal i desgràcies com Job. Per a Sergio Quinzio, aquesta és una dimensió constant de l'hebraisme, però no del cristianisme. En la consciència cristiana és poc present aquesta pregunta radical, llevat d'algunes experiències aïllades. La història cristiana dona poca entrada a la visió del Déu dels profetes. En la seva visió, al Déu bíblic se sobreposa la filosofia de l'ésser.

Crec que Sergio Quinzio, les seves posicions s'haurien de matisar. La fe de Job davant del dolor no esclafa ni Déu ni l'home, sinó que accepta de sostenir el pes de la complexitat d'aquesta relació. En la fe de Job aquesta relació d'amor es dona fins i tot a l'hora del moment més dolorós. La indicació que fa de Job una figura actual i moderna és precisament la recerca d'aquest mantenir junts Déu i l'home en el sofriment. D'aquesta manera l'home assumeix un rostre humà, sofreix amb l'home. Pateix amb Israel i salva Israel a través del seu sofriment. Aquesta visió troba en la creu de Crist, el nou Job, el compliment més elevat, ja no és el lloc de la mort de Déu, com volia la lectura dels teòlegs de la mort de Déu, ni tampoc és Déu i l'home, el dolor del món i el dolor de Déu es troben per donar-se recíprocament alguna cosa. Així, doncs, també la teologia és cridada a donar respostes, però ho ha de fer vivint l'itinerari de Job.

catalunyacristiana.cat

Espai de trobada, participació i diàleg

Notícies
d'Església
Cultura
Compromís
social

Subscripció
Paper
125
euros/any

Subscripció
Digital
90
euros/any

Punt de vista

Fra Josep Manuel Vallejo
Caputxí

Déu-amor

Les úniques vegades que l'Esclusura ens dona una «definició» de Déu es troben als escrits joànics: Déu és esperit (Jn 4,24) i Déu és amor (1 Jn 4,8). L'esperit és amor, i l'amor tal com el coneixem sols es pot donar entre persones. L'Esperit-amor és relació entre persones: l'amor entre el Pare i el Fill.

En el Baptisme, quan Jesús surt de les aigües s'obren els cels i se sent la veu del Pare estimant el Fill, i en aquesta estimació davalla l'Esperit Sant (Lc 3,22). A la creu, Jesús invoca el Pare i, en el moment de morir, dona l'Esperit (Jn 19,30). L'evangeli de Joan és el que millor ens expressa aquest misteri de relació personal que és Déu-Trinitat: «... Com tu, Pare, estàs en mi i jo en tu. Que també ells estiguin en nosaltres...» (Jn 17,21). A la comunió d'amor entre el Pare i el Fill, que és Déu, estem convidats a participar-hi, aquest és tot el disseny de Déu des dels inicis de la creació.

Però el més increïble és que aquesta relació d'amor existeix des de sempre i és la que ha impulsat la creació del món. L'Esperit que aletejava sobre les aigües a l'inici (Gn 1,1) és una relació d'amor. La creació i la conservació en l'ésser és obra de la Trinitat, misteri de relació personal. Per això, tot el creat està impregnat d'amor perquè ha estat fet per amor. Per això, en la contemplació de les coses creades, podem albirar la grandesa i la bondat de l'artista que les ha confegit. Semblantment, si l'home és creat a imatge de Déu-Trinitat (Gn 2,24) vol dir que tenim a dins un dinamisme relacional, som relació d'amor i ens realitzem en la mesura que fem créixer aquesta relació. El sentit de la vida cristiana està a accedir a participar en la relació d'amor que és Déu per poder relacionar-nos entre nosaltres amb el mateix amor. La comunitat cristiana està destinada a ser imatge vivent i visible de la Trinitat.

L'encarnació, doncs, no sols té com a objectiu salvar-nos de l'esclavatge del pecat, sinó que el disseny fonamental està a divinitzar-nos i convidar-nos a participar de la Vida Trinitària, el banquet celestial, que ja comença aquí en la comunitat cristiana. D'aquí el paper central de l'eucaristia on, asseguts a la taula de la Trinitat, participem de l'aliment que ens divinitza i ens fa entrar en comunió amb Déu-amor. El cristianisme és una oferta fantàstica de comunió i d'amistat amb Déu, que ens ha creat, s'ha revelat i ens convida a participar del banquet de la seva vida.

Saber escoltar

Joan Guiteras i Vilanova
Degà del Capítol Catedral de Barcelona
secretaria@catedralbcn.org

L'esperança

Gustave Thils va publicar, anys enrere, el llibre *Santidad cristiana*. Un veritable compendi de la vida espiritual, concís i teològicament fonamentat. Ha passat a ser un dels meus llibres de capçalera. Avui hi trobo una reflexió sobre l'esperança cristiana.

L'esperança ens és infosa, amb la fe i la caritat, en el baptisme. Es tracta de les virtuts teològiques. Virtuts regalades per Déu i que cada batejat, amb l'ajut diví, ha de fer créixer.

Thils escriu, en un fragment esplèndid, que «l'esperança cristiana està animada per la perseverança, per la constància a través de les dificultats de tota mena que contrarresten la santedat cristiana, malgrat el llast que du la vida per a qui vol enlairar-la cons-

tantment cap al cim del cristianisme. L'esperança, si té ales, ha de suportar una càrrega, sovint molt pesada, d'obstacles, de contradiccions i àdhuc de persecucions».

L'autor espiritual afirma que els «cristians necessiten la perseverança en l'esperança». I recorda com la lluita és intrínseca a la vida espiritual. Ho diu la Sagrada Esclusura, advertint que les tribulacions i les persecucions no han d'ofegar l'esperança.

L'esperança ha de ser la força davant una «vida difícil, incòmoda, penosa. Com una llum col·locada al cim d'una muntanya que s'ha d'escalar. Com una seguretat definitiva que ens és donada enmig d'una existència que és un combat».

A propòsit de...

P-J Ynaraja
Capellà del Montanyà
ynaraja@ynaraja.e.telefonica.net

La noguera (V-13)

Abans d'iniciar el meu comentari he volgut agafar unes fulles de la noguera que tinc a prop de casa. Volia comprovar si l'aroma era com el que vaig descobrir fa 70 anys a Burgos en un terreny despoblat. Segurament es tractava d'una nou perduda que havia germinat. Aleshores em va sorprendre la seva fragància suau.

La noguera és una princesa generosa entre els vegetals. En ella no hi ha res d'inútil. Les fulles, que miro per enyorança, lleigeixo que tenen propietats medicinals. Les nous, que en són el fruit, tenen un sabor exquisit i són riques en nutrients i vitamines. Diuen que n'hauríem de menjar una cada dia per conservar una bona salut. Entra a formar part de l'Haroset, la melmelada simbòlica del Seder pasqual jueu. De l'escorça d'aquest arbre s'obté un colorant que fem servir des de fa anys en ebenisteria. La fruita verda s'utilitza per fer licors tradicionals casolans als quals atorga aroma i un color bonic, la ratafia n'és un exemple. La fusta és extraordinària. Antigament, quan calia una bona fusta del país, s'utilitzava la noguera per fer mobles, talles o cadirats. He treballat planxes que podien tenir cent anys i altres d'arbres tallats poc temps abans. N'he fet tapes d'evangelis o sagraris i us asseguro que, a més de bonica en color i betes, també és agradable al tacte i molt dòcil a la gúbia. Es pot treballar en la direcció que es vol i l'eina no s'escapa mai.

Un arbre tan aristocràtic només apareix esmentat una vegada a la Bíblia, precisament al Càntic (6,11). Comprovo que unes traduccions el posen en singular, i altres, l'escriuen en plural. És oriünd del Pròxim Orient i s'ha estès per tot arreu. A la conca mediterrània sempre viu solitari, però a Centreeuropa forma boscos. Al propietari, a més de les nous, suposo que li interessa la fusta perquè, quan procedeix de climes més freds, creix molt més alt i s'aconsegueixen taulons més grans i sense nusos. Si qualifico de nobles la nou i el seu progenitor, cal afegir que l'antiga Roma les anomenava aglans de Júpiter.

Una de les trobades dels enamorats enardits passa sota un arbre o una arbreda de nogueres (el singular o plural depèn de les traduccions, com ja he dit). Una invitació preciosa i elegant. L'escorça no és tan rugosa ni agressiva com la de l'alzina, ni l'estrat està brut de fullaraca punxant, com el de les coníferes. A la seva ombra, s'hi està molt bé.

Tot el Càntic és eròtic, però no genital. En sorprèn el llenguatge sensorial i sensual, però no és mai obscè. Una lliçó d'antropologia per als enamorats. L'atractiu entre els dos amants es contempla amb una admiració espiritual estètica i suposo que, els que han triat l'amor matrimonial com a forma de vida, l'han de llegir i imaginar amb enveja. I aprendre a estimar-se més i animar-se amb entusiasme a conservar-se fidels.

Signes d'avui

Lluís Serra Llansana
llserrall@gmail.com

La humilitat estratègica

L'expressió col·loquial humilitat de gargot serveix per referir-se a una humilitat falsa i afectada. No cal ser gaire perspicaç per adonar-se d'aquesta actitud. Es nota d'una hora lluny. El protagonista s'aboca sobre la posa. No hi ha transparència ni sinceritat. Es queda a la superfície sense baixar al fons. Hi ha un altre tipus de falsa humilitat molt més difícil de detectar. L'anomeno humilitat estratègica. Qui la utilitza no busca els beneficis profunds de la virtut, sinó els avantatges estratègics. L'ego, amb gran subtileza, es camufla, però està més present que mai. Juga amb les aparences, amb les formes políticament correctes, amb el discurs. La seva consigna acostuma a ser: «Cal ser humils.» Com si el fet de proclamar-ho, garantis la consecució de la virtut per art d'encantament. Pretén aconseguir l'acceptació social, l'admiració col·lectiva, el reconeixement dels altres. En els despistats, la humilitat estratègica agrada, perquè veuen la humilitat, però ignoren l'estratègia que amaga. En ella hi ha una gran dosi de manipulació. Com que la persona ostentosa, histriònica, petulant crea rebuig, es recorre a la humilitat estratègica per seduir de manera sibil·lina. Acostumen a ser persones brillants i convincents. Enlluernen amb els seus arguments. Es col·loquen en el darrer lloc, no perquè s'ho creguin, sinó perquè algú els pugui als primers llocs. Quins problemes té la humilitat estratègica? Traeix la mateixa essència de la virtut: «La humilitat és la veritat.» La variant estratègica es fonamenta

«Hi ha un altre tipus de falsa humilitat molt més difícil de detectar. L'anomeno humilitat estratègica»

en la maniobra i en la mentida. No és conscient de l'ego ni el combat, per la qual cosa s'impossibilita la virtut, encara que se'n parli molt o se l'exhibeixi de manera impúdica. Falseja les relacions socials i la convivència. Regala a les oïdes, però enganya. La humilitat estratègica sempre ha estat present a la societat. En els darrers anys s'ha fet més visible perquè personatges famosos l'han utilitzat. L'han popularitzat entrenadors de futbol, executius d'empreses i figures d'oripell. La humilitat com a estratègia al servei del triomf, de l'èxit, de la superioritat. Però no només. També com a coartada quan les coses es torcen i arriben els fracassos. Aleshores la humilitat estratègica serveix de bàlsam i alleugereix la caiguda. No hi pot haver burla social perquè, aparentment, tampoc no hi va haver ostentació. Nedar i guardar la roba. El vici de l'orgull transvestit en virtut. La persona humil és estimada. Qui es basa en la humilitat estratègica és admirat i, sobretot, temut. No saps què pensa. No va directe. Navega com els meandres d'un riu. No estima els altres. S'estima ell mateix per sobre de tot. Busca el cim, no la igualtat. És capaç de renunciar a la curta per obtenir un benefici superior. La humilitat estratègica és una caricatura de la virtut.

Finestra a la vida

Victòria Molins, s.t.j.
viqui70@yahoo.es

Gramàtica per parlar amb Déu

Una de les columnes de *La Vanguardia* que llegeixo sempre és la de la Pilar Rahola. M'agrada el seu pensament sincer i periodístic, amb respostes per a algunes coses, dubtes per a moltes altres, i preguntes per a quan ja s'han esgotat les respostes. Les seves columnes no et deixen mai indiferent, ni les paraules s'obliden quan has acabat de llegir-ne l'última línia. Fa uns quants diaris, una frase final em va deixar amb ganes de parlar amb la Pilar, com va fer González Faus en les seves cartes creuades. Deia

«Contínuament aprenc de la gent senzilla amb qui tracto cada dia»

que ella no tenia «gramàtica per parlar amb Déu». La frase té reminiscències místiques malgrat que la Pilar no ho hauria sospitat mai. I és que entrem en el diàleg d'allò que diem inefable i, per tant, no hi ha paraules ni gramàtica que serveixi.

El que m'agradaria dir-li a la Pilar és que aquesta incapacitat no és una qüestió de creients o d'agnòstics, sinó d'humans. És veritat que els que creiem tenim un avantatge i és que Jesús ens va donar la gramàtica necessària quan ens va ensenyar el Parenostre. Però, ho entenem bé? Quan li diem Pare, ho tenim clar?

Jo, que professo una veritable amistat amb Teresa de Jesús, la d'Àvila, em remeto a unes paraules que em van impressionar molt des del dia que les vaig entendre una mica: «L'ànima és capaç per gaudir del mateix Déu» o, «de natural és tan rica que pot tenir conversa ni més ni menys que amb Déu» (Estances 1es de Castell interior).

Jo ja sé que encara ens podem fer més preguntes: que si quan creiem que parlem amb Déu només parlem amb nosaltres mateixos, que és una manera de consolar-nos de les nostres solituds, etc. Però aquestes preguntes ens les fem, únicament, aquells que també sabem fabricar-nos les respostes i per això tenim el cap ple de dubtes. Per això jo aprenc contínuament de la gent senzilla amb la qual tracto cada dia. Com que no tenen gaire gramàtica per parlar amb els humans tampoc no la tenen per parlar amb Déu. Però, tant se val. S'expressen de la mateixa manera. Fins i tot, amb paraules, com aquell pobre home que, segons els evangelis, estava penjat a l'esquerra de la creu i que l'única gramàtica que sabia era la dels renecs. Com que sempre judiquem des de les nostres gramàtiques, l'anomenem «el mal lladre». Però, qui sap com el judicà Déu. El meu amic del Mòdul 1 de Quatre Camins no sap de gramàtica, però té una necessitat tan gran de sentir-se una mica millor amb ell mateix que l'altre dia em va dir: «Mira, jo parlo molt amb Déu. Com que no sé pregar li dic tot el que em passa i em sento una mica millor amb mi mateix.»

Zoom

Eduard Brufau

Després de gairebé dos anys de captiveri a Somàlia les cooperants de Metges Sense Fronteres Montse Serra i Blanca Thiebaut han estat alliberades. El segrest de les dues joves, que ja s'han retrobat amb les seves famílies, va obrir en el seu moment un debat sobre les condicions de seguretat amb què podien treballar les ONG en certs països.

**CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES**

CENTRE MÈDIC PLAÇA MOLINA

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

Membre de la Societat Espanyola de Medicina Marítima

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS
- NÀUTICA

INFORMEU-VOS-EN:

Tel. 932 188 826
Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Esqueles a Catalunya Cristiana

Tel. 934 092 810

Discapacitada prostituïda a la Jonquera

L'octubre del 2010, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) va autoritzar l'obertura del prostíbul Paradise, el més gran d'Europa, en contra del que sol·licitava l'Ajuntament de la Jonquera. El tribunal no va voler fer cas de l'informe policial que alertava del perill per a la seguretat ciutadana que suposava aquest local a la zona i tampoc no va tenir en compte que el seu administrador havia estat imputat en un altre cas amb anterioritat per tràfic de dones.

Ara, gairebé 3 anys després, ens trobem per exemple amb el cas d'una jove romanesa amb discapacitat psíquica severa a la qual obligaven a prostituir-se en aquestes instal·lacions i que, ara, feliçment ha estat rescatada. Qui sap quants casos més de prostitució forçosa hi ha en aquest mateix prostíbul i ningú no fa res per impedir-ho? I a la resta de prostíbuls que hi ha arreu d'Espanya?

On queda la responsabilitat dels jutges que van autoritzar l'obertura d'aquest local? És que no saben que allà passarien coses d'aquest estil? No ho podien ni tan sols sospitar, tenint en compte l'informe policial i els antecedents de l'administrador del «negoci»? Que n'és de fàcil que uns jutges prenguin unes decisions a la lleugera, sobretot quan no seran ells els qui carreguin amb les greus conseqüències que se'n deriven! Ja n'hi ha prou de tanta irresponsabilitat.

ADRIANO SIBECAS
Barcelona

Erdogan no és el model

A Turquia s'han produït nous enfrontaments entre les Forces de Seguretat i els joves que han continuat manifestant-se a diferents ciutats del país. Tot sembla indicar que no

Un Papa religiós no és un fet eclesial extraordinari

Quan va sortir escollit Papa el cardenal Jorge Mario Bergoglio vam quedar sorpresos pel fet de no ser europeu i també perquè era religiós.

Un Papa no europeu sí que era una novetat, ser religiós, no! Vaig posar fil a l'agulla per saber quants Papes religiosos han ocupat la seu de Pere, i heus aquí el resultat:

PAPA	ANYS	FAM. RELIGIOSA
Sant Lleó IV	847-855	benedictí
Lleó VII	936-939	"
Víctor III	1086-1087	"
Urbà II	1088-1099	"
Pasqual II	1099-1118	"
Gelasi II	1118-1119	"
Beat Urbà V	1362-1370	"
Pius VII	1800-1823	"
Sant Pasqual I	817-824	canonge agustí
Adrià IV	1154-1159	"
Gregori VIII	1187	"
Eugeni III	1145-1153	cistercenc
Lucià III	1181-1185	"
Benet XII	1335-1342	"
Beat Innocenci V	1276	dominic
Beat Benet XI	1303-1304	"
Sant Pius V	1566-1572	"
Benet XIII	1724-1730	"
Nicolau IV	1288-1292	franciscà
Sixte IV	1471-1484	"
Sixte V	1585-1590	"
Climent XIV	1769-1774	"
Gregori XVI	1831-1846	camaldulenc
Francesc	2013	jesuïta

VICENÇ MIRA MASSAGUER
Prevere

ens trobem davant d'uns altercats similars als que van donar lloc a l'anomenada Primavera Àrab.

Erdogan és al capdavant d'un règim d'islamisme polític considerat en el seu moment com una via per a la democratització i com un model per a la zona. No obstant això, el que ha passat en els darrers dies ho posa en qüestió.

La Turquia laica d'inspiració kemalista, que controlava l'exèrcit, fa anys que lluita contra l'islamisme d'Erdogan. Les protestes d'aquests dies són expressió d'aquesta lluita.

Hi ha ingredients nous, però: els joves que es manifesten es rebel·len contra un islamisme polític i formal, allunyat de la veritable religiositat. Rebutgen un islamisme que fa servir la religió per legitimar un projecte d'hegemonia econòmica i geoestratègica. És un islamisme que no tutela la llibertat dels cristians turcs, que talla llibertats i que continua considerant un delictes parlar del genocidi armeni.

J. D. MEZ MADRID
Olot

El Consultori

PREGUNTES I RESPOSTES
SOBRE DOCTRINA I MORAL
pel Dr. Joan Antoni Mateo

Si no ho veig, no m'ho crec...

Què pensa vostè de la coneguda frase «si no ho veig, no m'ho crec»? És assenyada aquesta actitud? Tinc un amic jubilat que quan li explico alguna cosa sempre em surt amb aquesta expressió. I no es tracta de coses de fe, sinó de coses molt diverses...

Vostè planteja una qüestió interessant en el context de l'Any de la Fe que ja anem finalitzant. La frase que em comenta és típica d'una actitud escèptica i desconfiada. El seu amic, quan vostè li relata algunes coses, simplement no hi confia. Ja fa molts segles, sant Agustí va escriure un tractat breu sobre la utilitat de creure. El Sant Bisbe d'Hipona arremetia precisament contra l'actitud d'aquells que per creure demanaven veure. En el seu cas es tractava de les proposicions de fe cristiana, però sant Agustí va aprofitar l'ocasió en aquell escrit per demostrar que sense fe seria pràcticament impossible gran part del coneixement i de les relacions humanes més fonamentals. L'escrit manté tota l'actualitat i així ho van apreciar un grup d'alumnes als quals vaig impartir unes lliçons sobre la fe segons sant Agustí. La fe és una actitud humana fonamental i ens fa acceptar raonablement moltes coses que no podem comprovar directament. A l'escola els alumnes progressen raonablement confiant en l'autoritat dels seus mestres i professors i les nostres relacions interpersonals descansen en una actitud de confiança sense la qual la convivència humana seria impossible. S'imagina vostè anar a un restaurant i demanar al cambrer que tasti el menjar per si pogués estar enverinat? S'imagina vostè uns fills reclamant als seus pares que els demostrin de manera inqüestionable que en realitat són els seus progenitors i no uns impostors? Els exemples podrien ser infinits. Passant ja al tema de la fe cristiana pròpiament dita cal dir que la fe, en paraules de sant Tomàs d'Aquino, exclou la visió tot i que hi apunta. Passada la porta de la mort desapareix la fe per donar pas a la visió de Déu però en aquesta vida creiem sense veure. Jesús va proclamar benaurats els creients, aquells que sense veure creuen. Pròpiament parlant, la frase «si no ho veig, no m'ho crec», és errònia. Pròpiament hauria de dir-se «si no ho veig, m'ho crec» o «si ho veig, no m'ho crec». No li sembla? L'escepticisme no porta enlloc en el terreny del coneixement ni en l'experiència de la vida. Amb tot, cal dir, amb l'encíclica *Lumen fidei*, que «el qui creu, veu». Amb uns ulls nous, certament, «els ulls de la fe».

• Per enviar consultes al Dr. Mateo:
elconsultori@hotmail.com
www.balmesiana.org
apartat de correus 121 - 25620 Tremp (Lleida).
A Ràdio Estel, de dilluns a divendres,
a les 23.00, podeu escoltar la versió
radiofònica d'El Consultori

Amb bon humor...

ACLARIMENT

En el número 1.765 del setmanari *Catalunya Cristiana*, en l'article de la pàgina 6 dedicat a la trobada del papa Francesc amb seminaristes d'arreu del món s'assenyala la presència oficial dels bisbes Josep Àngel Saiz i Salvador Cristau, així com de Mn. Norbert Miracle. També caldria afegir-hi la participació de Mn. Josep M. Turull, rector del Seminari Conciliar de Barcelona, juntament amb el formador i seminaristes de Barcelona i Sant Feliu de Llobregat.

Conferència Internacional d'Estudis sobre el Diaconat

Aureli Ortín

Del 13 al 16 de juny es va celebrar a Velehrad, República Txeca, una Conferència Internacional d'Estudis, organitzada pel Centre Internacional del Diaconat (CID), sota el patronatge dels sants Ciril i Metodi, patrons d'Europa. El tema d'estudi va ser *Diaconia en un context intercultural*. Hi van participar 130 persones, de 30 països de diversos continents.

El treball de la Conferència es va desenvolupar a base de ponències, comunicacions i treballs de grup. Cal destacar les ponències *El diaconat en un món culturalment plural*, a càrrec del president del CID, Klaus Kiessling, i *El diaconat per a una nova evangelització en un context plural*. Aquesta conferència havia de ser pronunciada pel cardenal arquebisbe de Bombai, Oswald Gracias, però li fou impossible fer-ho, a causa de les seves obligacions a Roma, i va ser llegida pel P. Gilbert De Lima, sacerdot de Bombai encarregat de la promoció del diaconat permanent en aquella arxidiòcesi de l'Índia. En les dues ponències es va veure, des de diferents perspectives, la necessitat que el diaca sigui testimoni de Crist Servidor en la realitat en què viu, propiciant el diàleg entre Evangeli i cultura.

També van ser molt interessants dues comunicacions que ens van donar a conèixer la realitat d'algunes esglésies de l'Europa de l'Est: la primera va ser la del diaca de Praga Jaroslav Lorman que ens va parlar de les *Oportunitats per a l'evangelització a la República Txeca, avui*, tot posant en relleu la situació de l'Església txeca

durant el comunisme i en el moment actual; especialment es va referir al paper que hi té avui el diaconat, com a pont entre els valors de la família, que estan en crisi, i els de l'Església. L'altra comunicació va ser la del Metropolita Kiril de Varna, de Bulgària, que ens va parlar de la situació actual de l'Església ortodoxa búlgara, en especial del servei social que duu a terme.

En els tallers i en els treballs de grup es va poder conèixer i dialogar sobre experiències concretes del diaconat a Colòmbia, a Mèxic, a Sud-àfrica, a l'Índia, a Letònia, i entre els joves a Lituània. El segon dia de la Conferència va tenir lloc l'Assemblea de membres del CID, que se celebra cada quatre anys. El discurs de benvinguda i d'obertura

«Es va veure la necessitat que el diaca sigui testimoni de Crist Servidor en la realitat en què viu, propiciant el diàleg entre Evangeli i cultura»

va ser pronunciada pel bisbe Protector del CID, Gebhard Fürst, de la diòcesi de Rottenburg-Stuttgart, a Alemanya. Després que el president fes la relació de les activitats del CID durant els darrers quatre anys, es va procedir a votar la Junta Directiva i els delegats que han de regir el Centre els propers quatre anys. Per a la Junta Directiva, com a representant de les esposes dels diaques, va sortir elegida Montserrat Martínez, esposa del diaca Aureli Ortín, de Barcelona.

L'Eucaristia de clausura de la Conferència va tenir lloc el diumenge 16 al matí, a la basílica dedicada a sant Ciril i sant Metodi i va ser presidida pel cardenal arquebisbe de Praga, Dominik Duka.

Ressenya biogràfica de D. Lluís de Pont Pujadas (1933-2013)

Cartoixans

Lluís M. de Pont i Pujadas va néixer a Torroella de Fluvià (Girona) el dia 16 de febrer del 1933 en una família benestant, nombrosa (4 germans i 2 germanes), profundament catòlica i exemplar. Acabat el batxillerat, va entrar a Montalegre, juntament amb el seu germà Josep M., el dia 27 de setembre del 1952. Més endavant hi entraria també el germà petit Ramon; la professió simple la van fer l'1 de novembre del 1954 i la solemne l'1 de novembre del 1957. S'ordenaren de sacerdots el dia 31 de maig del 1958.

Amb motiu de l'ordenació dels seus fills, la seva mare va regalar unes quantes casulles majestuoses i esplendoroses per lluir en les solemnitats, com també tres calzes —un per a cada fill— amb motiu de la seva primera missa. La família De Pont, amb motiu de l'ingrés dels seus fills, va restaurar, també, la sala capitular

amb mosaics, mobles i altar nous.

Va ser l'encarregat de l'enquadernació, durant molt de temps, i va aconseguir de catalogar la majoria de les revistes de l'hemeroteca amb molta destresa.

El Capítol General del 1963 el va nomenar prior, després de tres anys d'exercir la procura. El Capítol General del 1971 el va nomenar covisitador d'Espanya i el febrer del 1972 va passar a ser-ne el visitador. El mes de juliol del 1975, per raons de salut, l'R.P. li va concedir la misericòrdia traslladant-se a la cartoixa francesa de Portes, fins al 1976, quan se'l va declarar absent. Va tornar a l'orde el 1992 com a donat a Parksminter. Novament va ser absent fins al 2006, quan va venir a Girona col·laborant pastoralment a la parròquia de Sant Pere Pescador, on va residir a la rectoria.

Mn. Joan Güell, rector de la parròquia, em va informar que en una conversa que va tenir amb una cla-

rrissa de Fluvià li va manifestar que Lluís havia fet «l'ofrena de víctima» a l'estil de santa Teresina i que l'any 2010 l'havia renovat i la vivia amb molta resignació, generositat i pau.

Cal remarcar que Montalegre deu a la seva intervenció, en els diferents moments de la seva estada: la remodelació de l'altar arran de la reforma del Concili Vaticà II; l'embelliment del claustre quan va treure la capa de guix que cobria el sostre vermellós; l'endegament de l'hostatgeria exterior i la planificació ordenada i metòdica de tota la documentació del seu priorat que va possibilitar d'organitzar l'Arxiu l'any 1994.

Els monjos actuals que van professar en el seu priorat en guarden un record molt edificant del seu testimoni monàstic i de la seva convivència fraterna.

S'ha d'afegir a tot aquest elenc que hem enumerat el fet que l'R.P. Dom André el va nomenar president de la comissió litúrgica amb motiu de l'aggiornamento del Concili Vaticà II i que tota la documentació d'aquesta comissió es conserva ordenada i planificada d'una manera admirable al nostre arxiu.

Convé, també, fer ressaltar que

durant una temporada considerable va ser confessor extraordinari de la comunitat cartoixana femenina de Benifassar. Mn. Busquets, amic íntim des de la infància del Lluís, ens ha comunicat que, malalt i amb cadira de rodes, celebrava la missa pels malalts de l'hospital i que la metgessa va quedar molt edificada de la seva pietat i devoció i que moltes vegades resaven plegats.

Estimats germans, la mort de D. Lluís li ha arribat després d'una malaltia llarga i molt dolorosa en què Déu l'ha purificat i les circumstàncies atzaroses de la seva vida les va acceptar sempre amb humilitat, senzillesa i molta pau. És una invitació per a tots nosaltres la de saber acceptar, com vingudes de la mà de Déu, totes les dificultats, obstacles i contratemps que se'ns presentin com diu sant Pau: «Sabem que pels que estimen Déu tot els serveix pel seu bé; als que ha cridat conforme el seu disseny» (Rm 6,28). Germà Lluís, descansa en pau al lloc on vas escollir: «És aquí on vull quedar-me per sempre, m'agrada i hi vull residir», com vas resar tota la vida en el cant dels salms. Servent bo i fidel, entra en el gaudi del teu Senyor. Així sigui!

[CatCristEstiu]

SUPLEMENT D'ESTIU CULTURAL I SOLIDARI

NÚM. 4

Guspies d'espiritualitat

He estat un covard

David Guindulain, s.j.
Barri del Clot (Barcelona)

Quan ha acabat de jugar el partit de futbol, aquell noi ha anat a recuperar la seva bossa d'esport i no hi ha trobat el mòbil. Ha mirat de trucar amb el d'un altre però ja estava apagat; i ell l'havia deixat encès: senyal inequívoca que algú l'hi havia pres i ja l'havia desactivat. Uns minuts abans, mentre jo estava mirant el partit m'he girat i he vist un altre noi que furgava bosses d'esport que no eren seves. Ara, aquest altre company era allà consolant la víctima del robatori. Em venien ganas d'encarar-m'hi o d'endur-me'l a part i proposar-li una sortida airosa perquè el mòbil tornés al seu amo. Però no he estat prou àgil, no he estat prou valent, prou lúcid per haver-ho provat. Sento que he

estat un covard.

Ara encara hi dono voltes, com altres vegades giro i regiro el passat, pensant en les vegades que no he estat a l'alçada del que s'esperava de mi o del que jo esperava de mi mateix. Em sento culpable i em tanco. El temps esvaeix el record d'aquell moment fallit en què jo vaig deixar de ser el qui em pensava que era. Però el temps no ho cura tot.

M'ajuda pensar que ni jo ni ningú sap del tot qui és i com és un mateix. El Senyor ho sap i ell, el meu jutge, és el que aplicarà la mesura exacta dels meus actes. De vegades la culpa pesa tant que no serveixen els atenuants. Sóc el primer que no m'ho perdono. I sí, per un moment, aixe-

qués el cap, encara sentiria la mirada recriminatòria dels altres.

Necessito aleshores, més que mai, que Crist sigui en mi. Que la seva creu aguanti la meua història covarda i la seva resurrecció m'obri la porta que jo mateix em nego a creuar. És en la feblesa i sense arguments quan sento que ell es posa al meu costat i em diu: «Portem plegats la creu? Sé com fer-ho.» Poc abans no el necessitava, me'n creia capaç jo sol o pensava que altres vindrien al meu ajut.

Ara, continuo caminant. Portem junts la creu. Em sento més jo, més fort amb ell. Sento un consol ben profund i aquell punt de valentia que em redreça i em fa ser millor.

Tradicions remeieres

Infermers conventuals i herbes santes

Fra Valentí Serra de Manresa
Arxiver dels Caputxins de Catalunya

Abans de la supressió de la vida religiosa en alguns monestirs italians de monges clarisses i de caputxines, i àdhuc de frares caputxins, a més de l'ofici d'infermer, existí un càrrec conventual específicament al servei dels malalts de la comunitat, distint del d'infermer o d'infermera, i que la documentació anomena *speziale* i *speziala*. Aquesta religiosa, l'*speziala*, estava destinada *alla cura della spezieria* del monestir, i venia a ser com una mena d'apotecària amb l'ofici de preparar les herbes medicinals, per tal de macerar-les al seu temps i d'enllestir, també, les infusions, xarops i unguents a ús de les monges malaltes de la comunitat. La nova doctora de l'Església, santa Hildegarda, fou una gran experta en herbes remeieres, així com també santa Clara d'Assís.

Dels unguents típicament conventuals, especialment els preparats pels frares, cal esmentar el celebrat *ungüent de foc*, que els caputxins elaboraven a base de naps: «Se prenen naps y se fan talladas redonas y se fan bullir ab oli fins que sien ben fregidas; després de colat se posarà cera nova, fent-se unguent moll, y se aplica a la cremadura ab felís acert; (BUB, *Liber diagnosticarum*, f. 186).

Pel que fa a les principals i més eficients herbes remeieres, aquestes, tradicionalment, eren anomenades *herbes santes* per la tradició pairal de Catalunya i en l'antigor algunes d'elles eren tingudes, àdhuc, com a «miracles», com ara el saüc o bonarbre, o l'herba de santa Margarida (o centaurea), l'herba de sant Pau (o cucut), l'herba de sant Francesc (*Herniaria glabra*), la benedicta o herba de sant Benet (*Geum urbanum*). Aquesta darrera fou identificada i divulgada per santa Hildegarda, i ensenyà la santa que l'arrel de la benedicta

«en decuit fortifica l'estómac, cura la diarrea, els vòmits, les cambres de sang, les febres intermitents y els fluxos de sang», tal com ho recollí l'any 1751 fra Jacint de Sarrià.

Eren una seixantena les «herbes santes» emprades en la fitoteràpia dels frares caputxins catalans d'abans de l'exclaustració, essent particularment estimada pels frares l'anomenada «Barba de caputxí» (*Usnea barbata*); una mena de líquen que creix en les arbredes d'alzines i roures i que gaudeix de notables propietats antibiòtiques, essent emprada pels religiosos caputxins com a desinfectant i secant de les esquerdes i de les ferides produïdes pel fred (possibles canals de transmissió d'infeccions), especialment les esquerdes situades en els talons i en els peus, com a conseqüència d'anar descalços els frares en temps d'hivern.

Acompanya aquesta nota històrica la reproducció d'un gravat català que representa santa Maria Magdalena, *apostola apostolorum*, patrona d'apotecaris i perfumistes; una bella representació popular que ens mostra, de guisa molt pedagògica, la vida penitent de la santa acompanyada d'un pot d'apotecari visiblement situat en primer terme.

«Aquesta religiosa, l'"speziala", venia a ser com una mena d'apotecària amb l'ofici de preparar les herbes medicinals»

Testimonis / «Sereu els meus testimonis» Fets 1,8

«El que s'accepta... canvia de sentit»

Josep M. Alimbau
Prevere, llicenciat en Teologia, medalla de plata de l'Institut de Teologia Espiritual de Barcelona

L'amic metge pneumòleg, el doctor Ricardo Botifoll Riu, va exercir durant 8 anys com a gran professional en un sanatori antituberculós de Tres Torres, a Barcelona. Després va ingressar com a germà de l'Orde de Sant Joan de Déu. Va exercir de germà-metge en el Servei de Salut Mental del Psiquiàtric de Sant Boi de Llobregat. Va ser cridat a Roma per formar part de l'equip mèdic que va atendre els bisbes en l'Aula Conciliar durant tot el Vaticà II.

Acabat el Concili va ser enviat a l'Hospital de Sant Joan de Déu de Lunsar, a Sierra Leone, com a director, i va exercir també com a cirurgià, radiòleg, pneumòleg, tocòleg i pediatra durant 30 anys.

Va patir una dermatitis oncològica a les mans com a conseqüència de l'exposició als raigs X. Ell em deia, en una entrevista a Ràdio Barcelona^(*), que «havia mirat a través dels raigs X més de 200.000 infants i adults. Si tot allò hagués servit per salvar una sola vida, no hauria valgut la pena perdre els dits i les mans?».

Va venir a Barcelona. Va ser operat de càncer. Van intentar empeltar-li la pròpia pell, però es va produir un rebuig. Finalment li van amputar part dels tres dits de la mà dreta. Més tard va patir

altres amputacions a la mà esquerra. Al final dels seus dies va quedar sense mans.

En una carta a la seva germana Carmen, que havia treballat a l'emissora decana d'Espanya, Ràdio Barcelona, li deia: «Tot està previst i acceptat. Per què serveixen els dits si no és per donar-los?» I citava el poeta Paul Claudel: «Per què serveix la vida si no és per donar-la?»

A l'hospital li vaig preguntar: «Què li diu la paraula "acceptar"?» Va dir: «El fet de saber acceptar els infortunis i adversitats que ens arriben, crec que és una de les virtuts i actituds més importants de la persona i més necessàries per a la vida. És una gran veritat. "Tot el que s'accepta... canvia de sentit." Perquè "acceptar" és "assumir". És aconseguir que el mal que ens angoixa esdevingui bé, per a nosaltres mateixos i per als altres. És aleshores quan el mal esdevé un bé, en serenor, pau, goig.»

El P. De Lubac afirma: «La joia —el goig— es teixeix, es fa amb el fil del patiment.» Això, evidentment, és difícil d'entendre. Però els qui ho entenen i viuen són benaurats.

(*) OM 666, en el programa «Valors Humans Objectiu l'Home», que s'emet els diumenges de 22.00 a 23.00 h.

Estiu solidari

La casa de l'alegria

Semblava mentida, però després d'un viatge tan llarg vam arribar al nostre destí.

Sor Eliana ens esperava a l'aeroport de Juliaca per portar-nos a Ayaviri. Una hora llarga de cotxe i de sobte ens vam trobar enmig de la Llar de Maria Auxiliadora. Les nenes i les germanes van sortir a rebre'ns amb una alegria a les cares que resulta difícil d'explicar. Realment va ser un moment emocionant; arribar a un indret tan llunyà i experimentar l'alegria amb què ens van rebre i sentir que ens estimaven abans de conèixer-nos... l'emoció va ser molt gran.

Després de les abraçades i les mostres d'afecte, les nenes ens van regalar un cant, veritablement aquell cant era el que sentíem en aquell moment de la nostra arribada. Deia així: «*Bienvenido a la casa de la alegría, bienvenido al hogar del amor, donde todo lo antiguo quedó en el olvido, donde el mundo cambió de color. Siente la amistad de tu hermano, mira el bello brillo del sol, vive la alegría de todos, todo para ti ya cambió. Hallarás un ambiente de mucha fiesta, todos cantan con mucha emoción, porque le han encontrado sentido a su vida, todos cantan la misma canción.*»

«I això és el que experimentem en cada moment: som a la casa de l'alegria, de l'acollida, on cada encontre és un regal d'amistat»

M. Ángeles Cano
Salesiana

I això és el que experimentem en cada moment: som a la casa de l'alegria, de l'acollida, on cada encontre és un regal d'amistat.

Així han anat passant els primers dies a la Llar de les Filles de Maria Auxiliadora a Ayaviri-Perú. Adaptar-nos a l'alçada, al clima fred i al canvi d'horari no ha suposat grans dificultats.

La comunitat de quatre salesianes ens han fet sentir com a casa. Compartim amb elles molts moments de distensió, de pregària, de treball amb les nenes...

Sor Eliana, la directora de la comunitat, la primera nit ens va tornar a manifestar de paraula el que havíem sentit tan bon punt vam arribar: la seva acollida incondicional i també l'agraïment per la tasca i l'ajuda que podríem fer amb les nenes. Aquesta comunitat és lluny de Lima, i a uns 4.000 metres d'altura, moltes vegades experimenten la soledat, per això per a elles és un regal que puguem ser aquí.

La Raquel, el Valentín, la Núria i jo experimentem aquests dies una felicitat interior i vivim amb alegria aquesta possibilitat de compartir una mica de la nostra vida en aquest indret i amb aquestes persones.

Seguim en contacte.

Camí de la JMJ

«Bem Vindos!»

Les Antilles, els Estats Units, Bolívia, Veneçuela, Espanya, el Paraguai, l'Uruguai, Xile, Angola, Equador, el Canadà... més d'onze delegacions nacionals de les Obres Missionals Pontifícies, reunides a Rio de Janeiro, acollides a la diòcesi de Nitéro, compartint la setmana prèvia a la Jornada Mundial de la Joventut 2013. Una setmana dedicada a la dimensió missionera de l'Església catòlica i a la necessitat de vetllar per la contínua solidaritat entre les nacions d'aquest món del qual som responsables.

Han estat uns dies molt intensos, des del mateix moment en què vam arribar a la parròquia que ens acollia, on ja ens esperaven més de 100 joves entusiasmats per la missió i pel compromís del jovent envers els més necessitats. Amb música, amb ritme, amb somriures... m'he endinsat en una experiència que m'ha ajudat a comprendre com l'Esperit Sant actua en cada racó d'aquest món, prenent la forma que correspon a cada situació, però amb un contingut que no varia i que parla el llenguatge

«Més d'onze delegacions de les Obres Missionals Pontifícies, acollides a la diòcesi de Nitéro, compartint la setmana prèvia a la JMJ»

Blanca Serres

Col·laboradora
de les Obres
Missionals
Pontifícies

universal: el de l'Amor.

Hem estat acollits a cases particulars, per famílies senzilles, que han viscut amb alegria l'experiència d'obrir les portes de casa seva a joves que volen viure una vida en Crist. Ens han fet de pares i mares com si fóssim els propis fills, i ens han atès tant en allò més bàsic i material com a l'hora de compartir les celebracions i activitats més importants. Tot recordant les paraules de Jesús a Marta... se m'acudeix que ells no han descuidat cap dels aspectes importants que pesentava la vivència. Ara toca el torn d'acomiar-se, i se'ns fa un nus a la gola.

Deixem una comunitat que ens ha increpat sobre el veritable sentit de la missió, que ens ha apropat a la realitat de la societat brasilera, i que ens ha parlat de servir i d'estimar, malgrat les diferències de pensament. Continuem el nostre camí vers la JMJ, apropant-nos a Rio, i sabent que és molt a prop el moment en què el Sant Pare es dirigirà a nosaltres, per enviar-nos, com va fer Jesús... *e fazei discipulos entre todas as nações!*

Al nord del Solsonès, amagada entre els primers contraforts pirinencs, trobem la Vall de Lord. Enmig d'aquest espectacular paisatge, dalt d'una mola rocosa hi ha el santuari de la Mare de Déu de Lord. Tot i que no és un monestir pròpiament dit, el santuari té una hostatgeria totalment reformada, ofereix silenci, contacte amb la natura, vivència profunda de la fe i una acollida familiar.

Santuari

HOSTATGERIA

Tel. 973 30 00 00
www.cristestiu.cat
a/e: joan

La majoria de santuaris s'han construït en llocs elevats. Dalt d'una muntanya l'home sembla trobar-se més a prop del cel, i per tant també de Déu. Al mateix temps els llocs llunyans i d'accés difícil obliguen el pelegrí a emprendre un viatge exterior més o menys llarg i dur, reflex del viatge interior que l'ha de portar a sortir d'un mateix per obrir-se a Déu. Amb els mitjans de transport actuals aquest aspecte del pelegrinatge queda molt diluït. Tanmateix, encara hi ha llocs on avui només s'hi pot arribar a peu, com al santuari de la Mare de Déu de Lord.

La carretera que surt de Sant Llorenç de Morunys mor en un collet, on deixem el cotxe. L'equipatge que portem el col·loquem en un petit telefèric de càrrega i, lleugers de pes, pugem al santuari pel camí del Calvari. A mesura que ascendim obtenim unes vistes impressionants del Port del Comte, l'embassament de la Llosa del Cavall i tota la Vall de Lord. Al cap d'un quart d'hora o vint minuts a tot estirar arribem a dalt de tot, a l'esplanada del santuari, on el P. Joan, el rector de Lord, ens dóna una afable benvinguda.

L'hostatgeria, renovada de dalt a baix fa pocs anys, està al segon pis de damunt del claustre. Consta d'una desena d'habitacions, una capella, una sala de reunions, la cuina i el menjador. El P. Joan ens ensenya l'habitació, que dóna sobre el pantà, i des de la qual veiem la serra de Busa i tota la part baixa del Solsonès. En aquest entorn

bucòlic i tranquil el neguit del dia a dia i la massificació de la ciutat ara només són un mal record llunyà.

A l'hora de sopar el P. Joan baixa a les estances de la planta baixa del claustre amb la resta de la petita comunitat de Lord, formada per una religiosa i diversos laics. Els hostes compartim taula al menjador de l'hostatgeria, i ràpidament es crea un bon ambient entre nosaltres. Tothom parla bé del santuari de Lord, i de la bona acollida que s'hi pot trobar, per la qual cosa molts d'ells ja és la segona o tercera vegada que vénen. Aquí hi troben consell espiritual, pau i silenci.

A poc a poc, i sense que ens n'hàgim adonat, la claror del dia s'ha anat fonent i la foscor s'ha imposat a tota la vall. S'acosta, doncs, l'hora de la pregària de completes. Tothom s'aplega a l'església del santuari i a les fosques comencem a entonar himnes i salms en llatí. La foscor gairebé absoluta, el silenci que ens envolta i les nostres veus ressonant per la nau de l'església impressionen el cor més insensible. A l'hora del Salve Regina la imatge de la Mare de Déu de Lord queda il·luminada i des de l'elevat cambril sembla que ens contempli i desitgi bona nit a aquest grupet de fills seus. Acabades les completes a Lord es fa el silenci.

Obrir el cor als altres i a Déu

L'endemà, després d'esmorzar, enraonem amb el P. Joan sobre l'acollida que es fa a Lord. Per a ell el més

GERIES MONÀSTIQUES

ari de Lord

HOSTATGERIA DE LORD

97 299 020 / 669 052 733
comunitatdelord.org
comunitatdelord@telefonica.net

important és que «les persones que vénen al santuari cal que hi arribin amb obertura de cor. Respectant la manera de ser de cadascú, tothom s'hi ha de sentir ben acollit, i totes les sensibilitats hi són igualment benvingudes. Però l'obertura de cor davant dels germans, de la Mare de Déu i de Déu mateix és fonamental. D'aquesta manera ens deixarem guiar per la voluntat de Déu». El P. Joan ens explica com l'estada al santuari influeix en algunes persones: «He vist gent que ha pujat al santuari per curiositat o amb indiferència i que n'han baixat molt impressionats, meravellats amb una profunda impressió al cor. Aquestes transformacions, és clar, no són pas obra nostra, sinó de la Mare de Déu. Qui puja al santuari de Lord es troba amb la possibilitat de compartir la vivència de la fe i de ser acollits amb el cor. Aquí no fem adoctrinament, no anem amb la doctrina per davant, sinó que procurem compartir i viure la fe. Sentir la presència de Déu en nosaltres i viure el seu amor.»

La xerrada amb el P. Joan ha estat profunda i fructífera, i amb les seves paraules encara ressonant-nos, fem un tomb pels prats que envolten el santuari. Anem a parar al lloc on la tradició diu que es va aparèixer la Mare Déu; una bonica ceràmica elaborada per les benedictines de Montserrat i que representa la Mare amb el Nen recorda el fet. Passem per l'hort que abasteix el santuari de tota mena d'hortalisses i fruita i després de passar per un bosquet d'alzines esclarissat arribem fins

als cingles que cauen sobre el pantà. Des d'aquest indret, les roques, els boscos, l'aigua i el cel ens parlen de la meravella de la creació, de la bondat i de la immensitat de Déu. Contemplant les altíssimes parets que es precipiten a l'aigua ens adonem que la roca de la mola de Lord és un conglomerat molt semblant al de Montserrat. Dos santuaris marians construïts sobre la mateixa roca.

S'atansa l'hora de missa i de tor-

«Els hostes
compartim el pa
material del dia
i el pa espiritual
de la vivència
de la fe»

nada cap a l'església encara som a temps de veure pasturant pels prats el ramat d'ovelles propietat del santuari amb un corder de pocs dies. A plena llum de dia l'església, restaurada fa poc més d'un any, té un aspecte molt diferent respecte el dia abans a la nit. Els vitralls amb els noms de diferents municipis de la comarca i el retaule major ara llueixen com si fossin nous. La missa s'omple amb els hostes, feligresos de Sant Llorenç de Morunys i famílies que estiuegen a la Vall de Lord. Escoltant amb atenció la Paraula de Déu i prenent el cos de Crist tots plegats formem una sola família, on tots ens sentim germans.

Acabada l'eucaristia entonem l'himne i els goigs a la Mare de Déu de Lord i pugem al cambril, a venerar la imatge, que també té la pell bruna, com la Moreneta: Lord i Montserrat comparteixen la mateixa roca i el mateix color de pell de la Mare de Déu. En tenir-la davant veiem que la Mare de Déu de Lord té unes llàgrimes que li cauen galta avall. Les llàgrimes poden ser pel dolor que sent per la creu del Fill, però potser també són per les calamitats i la foscor per les quals passen tots els seus altres fills, la humanitat sencera.

A l'hora de dinar el menjador de l'hostatgeria s'omple de nou com si fos el menjador d'una família nombrosa. Els hostes compartim no només el pa material del dia, sinó també el pa espiritual de la vivència de la fe, dels dubtes i de l'alegria interiors en el camí d'obrir el cor a Déu. Aquesta vivència de l'amor de Déu es pot donar a qualsevol lloc, però Lord té el do especial de facilitar aquesta trobada personal amb Ell. Els rostres somrients dels hostes així ho manifesten. A la sobretaula el P. Joan puja per enraonar una mica amb tots nosaltres. Tots els hostes sense excepció li agraïm, a ell i tota la comunitat, la bona acollida, l'acompanyament espiritual i la pau que es respira al santuari.

Amb aquest bon ambient ens quedariem encara unes dies més a Lord, però ens toca acomiadar-nos-en. Abans de marxar, però, encara tenim temps d'afegir-nos al rés del rosari comunitari a la petita i acollidora capella de l'hostatgeria. Després d'encomanar-nos a la Mare de Déu i donar-li gràcies, ens acomiadem de la resta d'hostes, de la comunitat de Lord i del P. Joan fins a la propera vegada. Mentre baixem el camí del Calvari de retorn cap a casa cantem els versos dels goigs: «Ja que en vostra mà sagrada / posem tots la nostra sort: / Oïu-nos, Immaculada, / Verge Maria de Lord!»

Pelegrinatges

Organització tècnica *Ruth Travel* GC 1478

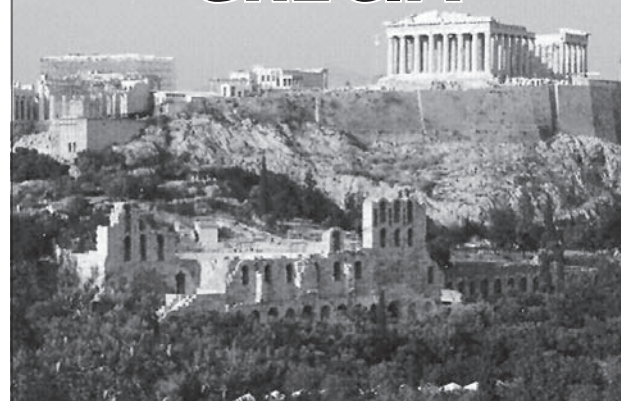
Terra Santa

✓ Del 12 al 19 de desembre

- Seguirem les petjades i els viatges de JESÚS; contemplarem el llac de Tiberíades, la terra i els paisatges de la Galilea on ell va viure la Jerusalem de la Passió i molt més.
- Escoltarem les seves paraules en la realitat geogràfica i en el context humà on van ser dites.
- En el nostre interior, podrem captar el ressò de la seva veu... Sentir el que va dir i com ho va dir.

AMB EL SUPORT DEL PREVERE QUE ENS ACOMPANYARÀ
DES DE BARCELONA HO ACTUALITZAREM, ENS HI IMPLICAREM,
HO CELEBRAREM

GRÈCIA

Reviure el segon viatge
de Sant Pau i la cultura
hel·lènica

Del 2 al 11 de setembre

SUD-ÀFRICA

El gresol multiracial
més austral

Del 19 al 30 de setembre

Expedicions culturals

Organització tècnica *Ruth Travel* GC 1478

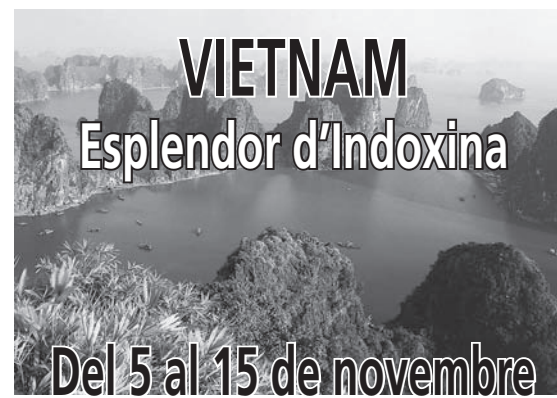
BERLÍN I POLÒNIA BÀLTICA

Del 7 al 14 d'octubre

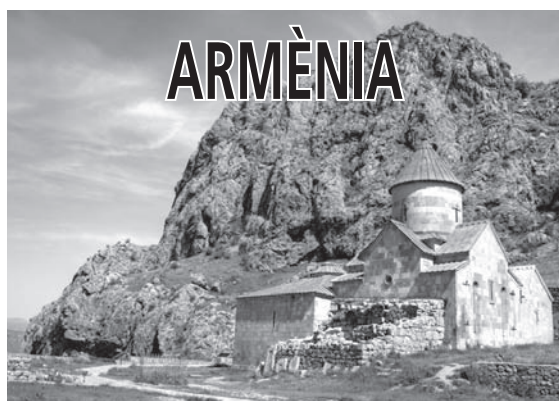
VIETNAM

Esplendor d'Indoxina

Del 5 al 15 de novembre

ARMÈNIA

País de fe

Del 23 de setembre
al 3 d'octubre

ETIÒPIA Del 12 al 24 de gener 2014

CRISTIANISME ETÍOP

Celebració
de l'Epifania-
TIMKAT- a
la Jerusalem
africana-
LALIBELA

Vuit ermites marineres / Bisbat de Girona

Ermita de Santa Cristina, a Lloret de Mar

 Joan Pallarès-Personat
 Historiador

A Vallarnau, a Lloret de Mar, hi ha el santuari de Santa Cristina, ermita marinera a freg del terme de Blanes, avui indret turístic, testimoni d'antigues solituds i devocions marineres que perduren entre nous temps i estils de vida ben diferents.

Santa Cristina és coneguda des del 1354, quan els peixos de la Mediterrània encara portaven les Quatre Barres i els mariners de la terra solcaven tot el mar conegut. Estava inicialment dedicada també a Sant Jordi i a Santa Llúcia. Però l'edifici actual, barroc i atribuït al mestre d'obres Joan Baptista Oliver va fer-se molt més tard, el 1764, quan l'antic santuari va rebre l'impuls d'unes noves obres que s'estengueren anys, fins al 1772, sempre amb l'aportació dels fidels, fos monetària, fos en materials, fos treballant-hi, que començaven a revifar quan la marina catalana, després de la desfeta del 1714, iniciava la cursa de les Amèriques i els territoris l'impuls modernitzador de Carles III i noves formes de vida.

No s'aturaren les obres encara, sinó que el 1786 hi van afegir el cambril a l'ampla ermita de creu llatina amb tres capelles laterals a cada banda i avui encotillada per d'altres edificacions annexes. Encara van afegir-hi els vitralls a finals del segle XIX,

«La seva festa major és amb motiu de la diada de Santa Cristina, amb processó marinera, regata i cuina de pescadors»

poc abans d'acabar-se el comerç amb les Antilles.

La relíquia de la santa, el crani, sobreviu al pas del temps. La destrucció del 1936 arrasà els antics exvots mariners. Els d'ara són moderns, però es conserva l'Aplec dels Perdons, el segon diumenge de Quaresma, per purgar els pecats del carnestoltes, també amb sardanes entorn del més que centenari Pi de Santa Cristina. Però aquesta no és l'única festa. La seva festa major és amb motiu de la diada de Santa Cristina, el 24 de juliol de cada any, amb processó marinera, regata i cuina de pescadors.

Efectivament, aquesta, com totes les advocacions a Santa Cristina de casa nostra, es refereix a la santa toscana, amb força advocacions a les dues grans penínsules mediterrànies, la d'Itàlia i la Ibèrica, curiosament aquí als dos extrems, a Catalunya i molt més a Galícia i Astúries.

Sensació: arribar a l'ermita per mar, des de la platja, enfilant el turó, com hi arribaven els mariners. Pel camí escoltar la sardana «De Lloret a Santa Cristina» d'en Pere Fontàs, o en ser allà «El Pi de Santa Cristina», tant la composada per Guillem Pahílez com la d'en Tomàs Gil i Membrado, el qual també composà «Un dia a Santa Cristina», o ballar «Santa Cristina de Lloret», d'en Ricard Bover.

Viatjant pel món

Les creus pedres de Julfa

Recordo el moment en què vaig saber que l'Arjan era de Nakhichevan. Va ser fa poc més d'una setmana, mentre uns quants viatgers ens quedàvem xerrant distesos després del sopar ja a Dilijan, un lloc preciós conegut com la petita Suïssa al nord d'Armènia, on a les nits fa fred, ja sigui juliol o agost, i la calefacció s'agraeix a les habitacions.

Jo sabia que l'Arjan era armeni, no parlava més que armeni, i alguna paraula en castellà que com a conductor espavilat havia après amb els turistes. Fa anys que fa els nostres grups. Havia après un parell de paraules, amb una entonació convincent, molt útils per cert: ¿Es-ta-mos-to-dos? i ¡Va-mos!

L'Arjan ens fa arribar en cada viatge sans i estalvis a tots els llocs que tenim programats en el nostre itinerari. Quan fem la ruta llarga, ens acostem fins als monestirs de Tatev pel sud, i pel nord fins als de Marmashen, i com sempre, també al de Haghpat.

Al monestir de Haghpat, a la

regió de Lori, hi ha un *khachkar* (creu-pedra) que em té el cor robat. Armènia és el país de la creu. Com tots els cristians a orient, són els cristians de la creu. Amb tot el significat ple. Les creus treballades a la pedra són l'expressió sublim de l'art armeni. L'esperit cristià fet art per expressar multitud de sentiments. Quan la creu és bella, entrega, eternitat, vida, la fas teva i no la vols tenir mai més lluny del cor. Per als armenis, la creu també és reconciliació. Es troben les creus pedres per tot el territori on hi ha una ànima armènia. A les esglésies, als cementiris, al mig dels camins, es fan entendre per a qualsevol cristià armeni, és un senyal, és la identitat cristiana a les fronteres orientals del món cristià. La creu és un refugi per al qui pateix, és el guariment del malalt, és l'arbre de la vida. Per aquesta creu hi ha la notícia de la resurrecció. El Gòlgota representat a les creus armènies, amb el crani d'Adam sota la creu. La victòria de la vida sobre la mort i la promesa de

Vida Eterna. La ciutat de Julfa (avui a Nakhichevan-Azerbaidjan) va ser el bressol dels intel·lectuals armenis a l'època medieval, de centenars d'*escriptorium*. Els manuscrits amb miniatures més precioses són de l'època daurada de Julfa, avui uns pocs conservats al Matenadaran. Allà, com a totes les poblacions del món on hi ha comunitats, hi havia cementiri cristià. El cementiri amb més art armeni que mai havia existit fins fa poc, amb més de cinc mil creus pedres, els *khachkards*.

Sota els bulldozers àzeris va haver-hi l'ordre l'any 2005 —malgrat ser patrimoni de la humanitat— de destruir tot el cementiri. Les creus van ser esquarterades, fetes miques, pedres i sorra. Res no queda del testimoni de la memòria de la glòria passada armènia al territori. Així i tot, malgrat la destrucció, els cristians, com l'Arjan, portem la creu de vida al cor. Res no ens farà defallir i besarem la creu allà on la trobem pels nostres camins d'esperança.

Bàrbara Virgil

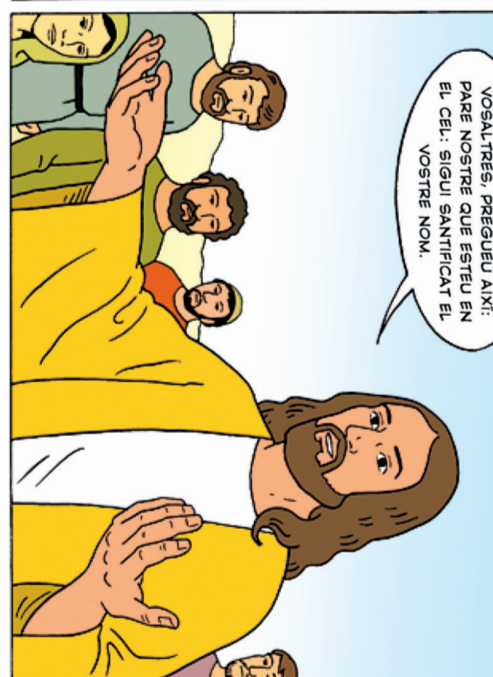
 Rutes bíbliques i
 expedicions culturals
 Ruth Travel

SERMÒ DE LA MUNTANYA: LA PREGÀRIA

NOU TESTAMENT

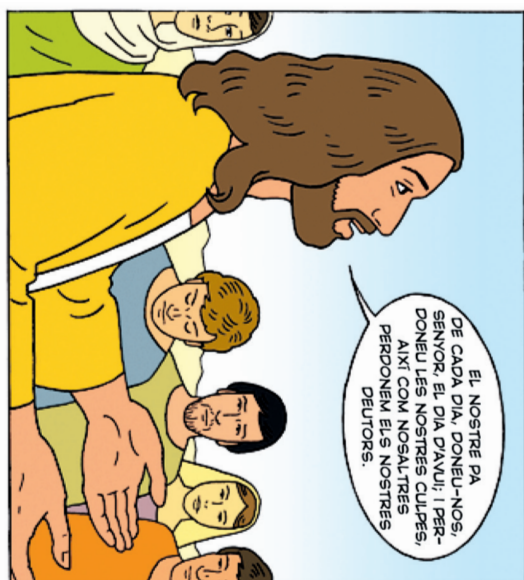
SENYOR, ENSENYANS A PREGAR.

VOSALTRES, PREGUEU AIXÍ: PARE NOSTRE QUE ESTEU EN EL CEL: SIGUI SANTIFICAT EL VOSTRE NOM.

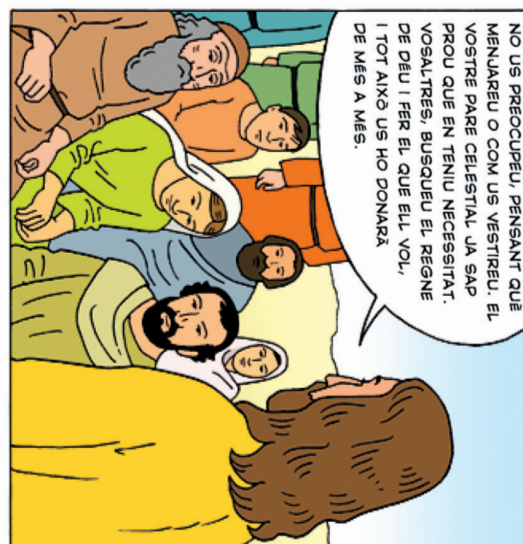
VINGUI A NOSALTRES EL VOSTRE REGNE; FACI'S LA VOSTRA VOLUNTAT, AIXÍ A LA TERRA COM ES FA EN EL CEL.

EL NOSTRE PA, DE CADA DIA, DONEU-NOS, SENYOR EL DIA D'AVUI, I PERDONA'NS LES NOSTRES CULPES, AIXÍ COM NOSALTRES PERDONEM ELS NOSTRES DEUTORS.

I NO PERMETEU QUE NOSALTRES CAIGUEM A LA TEMPTACIÓ, ANS DESLLIBREU-NOS DE QUALSIVOL MAL.

NO US PREOCUPEU, PENSANT QUE MENJAREU O COM US VESTIREU. EL VOSTRE PARE CELESTIAL JA S'APROU QUE EN TENIU NECESSITAT. VOSALTRES, BUSQUEU EL REGNE DE DÉU I FER EL QUE ELL VOL, I TOT AIXÒ US HO DONARÀ DE MÉS A MÉS.

NO US PREOCUPEU, DONCS, PEL DEMÀ. QUE EL, DEMÀ, JA S'OCCUPARÀ D'ELL MATEIX. CADA DIA EN T'É PROU AMB ELS SEUS MALDECAPS.

I QU'US DIC: DEMANEU I DÉU US DONARÀ; CERQUEU I TROBAREU; TRUQUEU I DÉU US OBRIRÀ; PERQUÈ EL QUI DEMANA REP, EL QUI CERCA, TROBA, I A QUI TRUCA, LI OBREN.

QUI DE VOSALTRES, SI EL SEU FILL LI DEMANA PA, LI DONARÀ UNA PEPAR O BÉ, SI LI DEMANA PEIX, LI DONARÀ UNA SERP AIXÍ DONCS, SI VOSALTRES, QUE SOU DOULENTS, S'ABEU DONAR COSES BONES ALS VOSTRES FILLS, MOLT MÉS EL VOSTRE PARE DEL CEL DONARÀ COSES BONES ALS QUI LES HI DEMANEN.

QUAN JESÚS HAGUÉ ACABAT AQUESTS ENSENYAMENTS, LA GENT VA QUEDAR ADMIRADA DE LA SEVA DOCTRINA, PERQUÈ ELS ENSENYAVA AMB AUTORITAT I NO COM HO FEIEN ELS MESTRES DE LA LLEI.

JUGA I APRÈN

Escriu en què et fa pensar el text:

«Qui demana, què demana?; qui cerca, què cerca?; qui truca, què vol?»

Si participes amb la teva resposta, rebràs un premi de BCNmultimedia

Escriu-nos!

bcn multimedia

Paraula i vida

Una alternativa a la crisi

En les jornades organitzades per Càritas Diocesana de Barcelona el passat mes de maig sobre «Les veus de l'Església en temps de crisi», no només es va voler fer un diagnòstic realista, sinó també proposar alguns camins per a una possible teràpia. Cal escoltar totes les veus per tal d'encertar. Ens hi juguem molt en el present i amb vista al futur a curt termini.

Les veus de l'Església en aquests temps de crisi econòmica i financera ens diuen que en el fons d'aquesta crisi hi ha una crisi de valors i de fe. S'han oblidat els grans valors humans —molts dels quals amb arrels cristianes— del compromís, l'honestedat, l'honradesa, el bé comú de la societat per sobre dels interessos propis, l'esforç, l'austeritat, etc. Això és el que ha engendrat els sofriments actuals. Hem d'eradicar les causes per acabar amb els efectes. La crisi actual hauria de servir per posar les condicions per no tornar-hi. Poc n'hauré après si

no aprofitem les lliçons que ens pot deixar. Crisi de valors humans, sens dubte. Tanmateix també és una crisi de fe. Quan les persones abandonen Déu, es perden a si mateixes. Quan volen construir una societat sense Déu, acaben deshumanitzant-se, perquè obliden la gran pregunta de Déu a Caín, que travessa tota la història humana: «Què n'has fet del teu germà?»

Per això, la crisi actual pot ser un anunci i una invitació a l'esperança si hi posem tot el que podem per part nostra, dels polítics, de les institucions humanitàries i religioses, de tota la societat civil. Les paraules i els gestos del papa Francesc —que aquests dies hem escoltat d'una manera especial en el seu viatge a Brasil— han suscitat una il·lusió que ha de ser un actiu no només per als catòlics sinó també per a tota la societat actual. Una treballadora social ho va dir amb una claredat que em va impressionar: «Hi ha alternatives econòmiques que

permeten generar llocs de treball i obrir canals de participació, però cal la implicació i el compromís de tots, i això no ens ho donaran només les solucions tècniques, si aquestes no van acompanyades d'un fort impuls ètic.» Cal superar l'actual precarietat del discurs ètic, de tan nefastes conseqüències per a tota la societat.

Les veus de l'Església en aquest temps de crisi han de ser la proclamació i difusió de la doctrina social de l'Església, que pot ser una bona alternativa a la crisi econòmica i financera que vivim per trobar solucions i evitar que, un cop superada la crisi, hi tornem a caure. El cardenal Renato Raffaele Martino, que participà en les jornades celebrades a Barcelona i ha estat el principal artífex de la presentació sistemàtica d'aquesta doctrina social cristiana, en un llibre titulat precisament *Compendi de la Doctrina Social*, diu, amb un punt d'humor, que «la doctrina social és el secret més ben guardat per l'Església».

Lluís Martínez Sistach

Cardenal, arquebisbe de Barcelona

Als quatre vents

El descans estiuenc

Des que érem escolars, la paraula estiu l'associem a les vacances. Després de tot un curs i dels exàmens finals —en la meua època no hi havia tantes avaluacions periòdiques i ens ho jugàvem tot a una carta—, quina felicitat poder dedicar uns mesos al que més ens agradava! No era inactivitat, al contrari, eren recorreguts amb bicicleta, banys en qualsevol bassa d'aigua, excursions, lectures, festes... i també ajuda als grans en les feines del camp. D'aquella època ens ve un profund amor a la natura. Els paisatges de la nostra infància, tantes vegades creuats en tots els sentits! També aquests paisatges els associem a les vacances d'estiu.

Amb el pas dels anys, l'assumpció d'altres responsabilitats fa parella amb la limitació del temps de vacances, primer a un mes, després a un parell de setmanes, potser a vegades interrompudes per obligacions ineludibles. Hem de donar gràcies a Déu per poder descansar uns dies allunyant-nos de la nostra tasca habitual per dedicar-los a altres tasques.

Aquest és el sentit del descans estiuenc, tot i que avui està molt lligat al turisme, als viatges, a vegades esgotadors. Hi ha persones que volen abastar tant que després tenen problemes per recordar el que han vist. És un temps que hem de procurar viure amb serenitat i en família sempre que sigui possible. Ja hi haurà temps al llarg de l'any per a fer gestions, reunions, per al mòbil, l'ordinador i tot el que sembla tan important. No es tracta de renunciar a res d'això, però sí de col·locar cada cosa en el seu terme just. La família, els fills, esperen que els pares els dediquin una atenció insubstituïble. Cal fer plans junts, des de llegir un llibre fins a pujar a una muntanya, des de visitar una ciutat fins a dedicar-se a un entreteniment favorit.

Els cristians podem aprofitar aquests dies per donar testimoni de la nostra fe. Sense fer coses rares, amb la naturalitat amb què tracem qualsevol pla, procurant que l'assistència a la missa dominical tingui el seu espai en el programa d'activitats. Els pares

poden potser introduir els fills en el costum de resar el rosari, sense imposar, per descomptat, recitant-lo tot o en part. Quan són petits tot és un joc. Quan es van fent grans, és el moment en què cal rebutjar la temptació d'ocultar davant seu la fe que professem. També les vacances, com tot l'any, són temps per pensar en els altres i estimar-los amb obres, sobretot els malalts i les persones necessitades, les que no tenen vacances o les tenen forçades durant tot l'any perquè no tenen feina.

El deure de caritat és sempre urgent. El descans implica abandonar en la mesura del possible les activitats que fem normalment, no per a no fer res, sinó per a fer-ne d'altres. Però en l'ajuda als altres no es pot fer vacances. Dins dels valors familiars, tenir en compte el qui pateix, per una circumstància o altra, ha d'ocupar un lloc principal. La calor estiuenca ha d'anar acompanyada d'aquest escalf humà que som capaços de donar i que farà de les nostres vacances les millors de la nostra vida.

Jaume Pujol Balcells

Arquebisbe de Tarragona i Primat

La Bona Notícia també a internet
www.catalunyacristiana.cat

I ARA ENTRA A LA NOVA PÀGINA WEB DE CATALUNYA CRISTIANA I CONSULTA LA NOSTRA HEMEROTECA. HI TROBARÀS TRENTA ANYS DE PREMSA RELIGIOSA.

Catalunya Cristiana col·labora amb
www.flama.info

FLAMA
AGÈNCIA CRISTIANA DE NOTÍCIES

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC C; FERIAI 1)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 1)

JULIOL

28. DIUMENGE

Diumenge XVII de durant l'any,

Verd. Lectures: Gn 18,20-32 / Salm 137 / Colossencs 2,12-14 / Lluc 11,1-13

SANTORAL: Caterina Thomàs, rel.; Nazari i Cels, mr.; beat Urbà II, p.; Ursus, ab.; Víctor I, p. i mr.

29. DILLUNS

Santa Marta (MO), *Blanc*. Lectures:

Èxode 32,15-24.30-34 / Salm 105 / Joan 11,19-27

SANTORAL: Adam; Fèlix III, p.; Marta.

30. DIMARTS

Fèria, Verd. Lectures: Èxode 33,7-11;34,4b-9,28 / Salm 102 / Mateu 13,36-43.

O bé: *Sant Pere Crisòleg* (ML), *Blanc*. Barcelona, Sant Feliu, Girona, Tortosa, Urgell i Vic: *Beats màrtirs de Sant Joan de Déu* (ML). *Vermell*.

SANTORAL: Abdó i Senén, mr.; Justí de Jacobis, b.

31. DIMECRES

Sant Ignasi de Loiola (MO), *Blanc*.

Lectures: Èxode 34,29-35 / Salm 98 / Mateu 13,44-46.

AGOST

1. DIJOUS

Sant Alfons M. de Liguori (MO),*Blanc*. Lectures: Èxode 40,14-19.32-36 / Salm 83 / Mateu 13,47-53. Girona: **Sant Feliu** (F), *Vermell*.

SANTORAL: Fe, Esperança i Caritat, vg. i mr.

2. DIVENDRES

Fèria, Verd. Lectures: Levític 23,14-11.15-16.27.34b-37 / Salm 80 / Mateu 13,543-58.

O bé: *Sant Eusebi de Vercelli* (ML), *Blanc*; *Sant Pere Julià Eymard* (ML), *Blanc*. Girona: **Sant Alfons Maria de Liguori** (MO), *Blanc*.

SANTORAL: Esteve I, mr.; Teodora i fills, mr.

3. DISSABTE

Fèria, Verd. Lectures: Levític 25,1.8-17 / Salm 66 / Mateu 14,1-12

SANTORAL: Ciria, vg.; Gustau, b.; beata Joana d'Aza; Lídia de Tiatira.

Lectures bíbliques

Diumenge XVII de durant l'any

Lectura primera

Gn 18,20-32

Que el meu Senyor no s'enfadi si torno a parlar

Lectura del llibre del Gènesi:

En aquells dies, el Senyor digué: «Quin clam tan fort a Sodoma i a Gomorra! Que n'és de greu el seu pecat! Hi baixaré a veure si tota la ciutat es comporta com ho denota aquest clam que m'arriba. Si no és tota la ciutat, vull saber-ho.» Els dos homes que acompanyaven el Senyor se n'anaren en direcció a Sodoma, però Abraham es quedà encara davant el Senyor. Llavors Abraham s'acostà i digué: «De debò que fareu desaparèixer tant el just com el culpable? Supposem que a la ciutat hi hagués cinquanta justos. Els faríeu desaparèixer? No perdonaríeu la població per amor dels cinquanta justos que hi hauria? Mai de la vida no podreu fer una cosa així! Fer morir el just amb el culpable? Que el just i el culpable siguin tractats igual? Mai de la vida! Vós que judiqueu tot el món, us podríeu desentendre de fer justícia? El Senyor respongué: «Si trobava a la ciutat de Sodoma cinquanta justos, per amor d'ells perdonaré tota la població.»

Abraham insistí: «Encara goso parlar al Senyor, jo que sóc pols i cendra. Supposem que, per arribar als cinquanta justos en faltessin cinc. Per aquests cinc que falten, destruiríeu tota la ciutat?» Ell contestà: «No la destruiria si hi trobava quaranta-cinc justos.»

Abraham li tornà a parlar: «Suposem que només n'hi hagués quaranta.» Li respongué: «No ho faria per consideració a aquests quaranta.» Abraham continuà: «Que el meu Senyor no s'enfadi si insisteixo: Supposem que només n'hi hagués trenta.» Ell respongué: «No ho faria per consideració a aquests trenta.» Abraham insistí: «Encara goso parlar al meu Senyor. Supposem que només n'hi hagués vint.» Ell contestà: «No la destruiria per consideració a aquests vint.» Abraham insistí de nou: «Que el meu Senyor no s'enfadi si insisteixo

per darrera vegada: Supposem que només n'hi hagués deu.» Ell respongué: «No la destruiria per consideració a aquests deu.»

Salm responsorial

137

Us enalteixo amb tot el cor, Senyor, us vull cantar a la presència dels àngels. Em prosterno davant el santuari.

R. *Senyor, sempre que us invocava m'heu escoltat.*

Enalteixo el vostre nom, perquè estimeu i sou fidel. Sempre que us invocava, m'heu escoltat, heu enfortit la meva ànima. **R.**

El Senyor és excels, però es mira els humils, mentre que els altius, els esguarda de lluny. Si passo entre perills, em guardeu la vida, detureu amb la mà l'enemic. La vostra dreta em salva. **R.**

Lectura segona

Col 2,12-14

Déu us donarà la vida juntament amb el Crist, després de perdonar-vos generosament totes les culpes

Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Colosses:

Germans, pel baptisme fóreu sepultats amb Crist, i amb ell també vau ressuscitar, perquè heu cregut en el poder de Déu que el va ressuscitar d'entre els morts. Vosaltres éreu morts per les vostres culpes i perquè vivíeu com incircumcisos, però Déu us donà la vida juntament amb el Crist, després de perdonar-vos

Comentari de la Paraula

Josep Rius-Camps

Teòleg i biblista / riuscamps@yahoo.es

El nostre pa de demà
dóna'ns-el avui

«Succeí que, mentre ell es trobava en un cert lloc pregant i quan acabà, digué un dels seus deixebles...» (Lc 11,1). Tan sols Jesús està pregant, però no en el lloc emblemàtic del Temple, sinó en un «lloc» molt representatiu, on sempre té cobertura directa amb Déu. Els deixebles, en adonar-se'n, li demanen que els ensenyi a pregar, com feia Joan Baptista. Jesús intenta introduir-los en la seva nova manera d'adreçar-se al Pare. Primerament, en negatiu, segons conserva el còdex Beza: «Quan pregueu, *no us embarbolleu, com fa la resta, perquè alguns es pensen que amb la seva xerrameca es faran escoltar.*» Tot seguit, en positiu: «*Més aviat, en el moment de pregar digueu...*» El text ordinari presenta una fórmula més breu del Parnostre. La de Beza, recolzat per molts altres còdexs, és més propera a la de Mt 6,9-13. Per il·lustrar-ho, recorre a la paràbola de tres amics, l'amo de la casa, l'amic inoportú i l'amic provinent del camp, relacionats entre ells pels «tres pans», i defineix la pregària amb altres tres trets essencials: confiada, sempre en recerca i insistent. Sense solució de continuïtat, del pare humà passa al Pare del cel: «*¿Qui de vosaltres, essent pare, posat cas que el fill demani un pa, per ventura li donarà una pedra? ¿O també que demani un peix, per ventura, en comptes del peix, li donarà una serp? Però encara que demani un ou, ¿per ventura li donarà un escorpi?*»: novament amb tres trets descriu totes les possibles situacions que es poden presentar, sense ni un bri de llenguatge religiós. Conclou: «*Si, doncs, vosaltres, que sou dolents, sabeu donar dons bons als vostres fills, ¡quant més el Pare, el del cel, donarà un do bo als qui li ho demanen!*» El text normal parla de «donarà Esperit Sant», mentre que Lluc reserva per al segon volum, l'efusió de l'Esperit Sant sobre els creients. Dels «dons bons» passa al «do bo» per excel·lència. És tan senzilla, propera i humana la pregària de Jesús...

generosament totes les culpes i de cancel·lar el compte desfavorable on constava el nostre deute amb les prescripcions de la Lle; Déu retirà aquest document i el clavà a la creu.

Al·leluia

Rm 8,15

Heu rebut un Esperit que ens fa fills i ens fa cridar: Abbà, Pare!

Evangeli

Lc 11,1-13

Demaneu, i Déu us donarà

Lectura de l'evangeli segons sant Lluc:

Un dia Jesús pregava en un indret. Quan hagué acabat, un dels deixebles li demanà: «Senyor, ensenyenous una pregària com la que Joan ensenyà als seus deixebles.» Jesús els digué: «Quan pregueu digueu: Pare, que sigui honorat el vostre nom, que vingui el vostre Regne, doneu-nos cada dia el nostre pa, i perdoneu-nos els pecats, que nosaltres mateixos també perdonem tots els qui ens han ofès, i no permeteu que caiguem en la temptació.»

Després els deia: «Si algú té un amic, i aquest el va a trobar a mitjanit i li diu: Amic, deixa'm tres pans, que acaba d'arribar de viatge un amic meu i no tinc res per donar-li. Qui de vosaltres li respondria de dins estant: No m'amoïnis; la porta ja és tancada i jo i els meus fills ja som al llit; no em puc aixecar a donar-te'ls? Us asseguro que, si no us aixecàveu per fer un favor a l'amic, la mateixa impertinència us obligaria a aixecar-vos per donar-li tots els pans que necessita. I jo us dic: demaneu, i Déu us donarà, cerqueu, i trobareu, truqueu, i Déu us obrirà, perquè tothom qui demana obté, tothom qui cerca troba, a tothom qui truca li obren. Si un fill demana un peix al seu pare, qui de vosaltres li donaria una serp en lloc del peix? O bé, si li demana un ou, qui de vosaltres li donaria un escorpi? Penseu, doncs, que si vosaltres que sou dolents, sabeu donar coses bones als vostres fills, molt més el Pare del cel donarà l'Esperit Sant als qui l'hi demanen.»

Tarraconense

Precarietat econòmica de les escoles cristianes

Reunió núm. 207 de la Conferència Episcopal Tarraconense

Redacció
Vic

Com cada any, els bisbes catalans han tingut la seva reunió d'estiu. En aquesta ocasió, la reunió núm. 207 de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET) va tenir lloc del 10 al 12 de juliol al Seminari de Vic. Va ser presidida per l'arquebisbe Jaume Pujol i hi van assistir tots els seus membres, tret del bisbe de Tortosa, Enric Benavent, que prenia possessió de la diòcesi l'endemà. En la reunió va participar el P. Enric Puig, secretari general de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya, que va presentar un exhaustiu informe sobre el moment actual de l'ensenyament i de l'escola cristiana a casa nostra.

Els bisbes es van mostrar preocupats per la delicada situació econòmica en què es troben moltes de les escoles, amb un concert educatiu clarament insuficient i amb importants dificultats afegides a causa de la greu crisi econòmica que travessen moltes famílies. Els bisbes van animar la Fundació Escola Cristiana de Catalunya a continuar treballant de manera realista i amb esperança, fent costat a les persones i a les escoles, amb fidelitat a la seva identitat cristiana.

Mons. Jaume Pujol va informar dels diversos actes previstos per a les beatificacions dels 522 màrtirs del segle XX, a Tarragona el proper 13 d'octubre. El dia 12 de setembre, amb ocasió de l'aniversari de la mort del cardenal Vidal i Barraquer, tindrà lloc una celebració eucarística i un acte acadèmic a Tarragona, així com també la inauguració de l'exposició sobre els màrtirs tarragonins al Seminari de Tarragona.

Mons. Pujol va lliurar als bisbes la carta pastoral que acaba de publicar, *Els màrtirs, testimonis supremes de l'amor al Crist*, i va informar que ja s'ha obert la inscripció per a assistir a la celebració de les beatificacions. A la pàgina www.arquebisbattarragona.cat hi ha abundant informació sobre l'esdeveniment.

Treball pastoral

Els bisbes van fer un repàs de diversos àmbits del treball pastoral a la CET: la situació del Centre d'Estudis Pastorals, la pastoral de joventut i la situació de l'escoltisme a casa nostra, la litúrgia, l'art sacre, l'apostolat seglar i els arxius eclesíastics.

Mons. Joan Piris, acompanyat d'alguns delegats del Secretariat Interdiocesà de Mitjans de Comunicació Social, va informar sobre les accions d'aquest secretariat i va plantejar diverses propostes de cara al futur. Els bisbes van animar els delegats diocesans de Mitjans de Comunicació Social a intensificar i coordinar el seu treball, d'acord amb les proposicions formulades pel Concili Provincial Tarraconense.

El cardenal Lluís Martínez Sistach va informar els bisbes de la recent signatura d'un conveni de col·laboració entre la CET, la Conselleria de Justícia de la Generalitat i el Col·legi de Notaris de Catalunya, per protocol·litzar els testaments atorgats davant rector. El cardenal va posar en relleu la important tasca social que al llarg dels segles han portat a terme els rectors amb aquest servei al poble.

Els bisbes van comentar diverses activitats programades entorn de l'Any de la Fe, com ara la recent Trobada de seminaristes, novicis i novícies amb el papa Francesc, o les programades per als catequistes i per a les famílies a la propera tardor.

També van rebre informació sobre la

«Els bisbes van animar la Fundació Escola Cristiana de Catalunya a continuar treballant de manera realista i amb esperança, fent costat a les persones i a les escoles, amb fidelitat a la seva identitat cristiana»

Jornada Mundial de la Joventut 2013 a Rio de Janeiro a la qual assisteix un grup de joves catalans acompanyats pel cardenal Lluís Martínez Sistach i per Mons. Xavier Novell.

En el transcurs de la reunió, els bisbes van visitar la catedral de Vic, on van celebrar l'Eucaristia a la cripta, l'exposició *Facies fidei, expressions artístiques de la fe cristiana a la Catalunya Medieval* al Museu Episcopal de Vic, així com també el monestir de Santa Maria de l'Estany, on van celebrar l'Eucaristia amb els fidels d'aquella parròquia, Sant Joan de les Abadesses, on van contemplar el Santíssim Misteri, i l'església de Beget amb la preciosa talla de la *Majestat* que presideix l'església parroquial.

El moment actual de l'ensenyament i de l'escola cristiana

Enric Puig Jofra, SJ

L'escola cristiana està marcada econòmicament per les retallades que afecten tot l'ensenyament, professorat i centres; pels retards en els pagaments i per la incertesa davant de noves convocatòries d'ajuts; per la situació d'atur entre molts pares; per la disminució de participació en l'ús dels serveis que ofereixen les escoles (menjador, casal, activitats extraescolars...) i que tant ajuden a cobrir el cost real de la plaça escolar. A aquest aspecte, cal afegir-hi un element demogràfic: la caiguda de la natalitat incideix amb força en les escoles, en especial en les d'una línia. Un tercer pla és el legislatiu, amb la distorsió que provoca el procés que segueix el projecte de la LOMCE. Tot plegat dibuixa una perspectiva de reajustament del sector que afectarà tant l'escola pública com la concertada.

Les escoles cristianes han passat per situacions difícils des de la seva mateixa fundació i, posteriorment, des que

es va arbitrar la fórmula del concert educatiu. Avui l'escola cristiana ha de compartir compassivament el dolor dels qui pateixen les noves situacions buscant respostes noves als problemes nous i vivint un clima d'austeritat. Convé enfortir el col·lectiu que formem totes les escoles cristianes i tot el sector concertat, amb una vivència real d'aquesta esperança que hem de portar a les aules i a les persones.

Una atenció especial vers les persones que integren la comunitat educativa. Acompanyar els alumnes en el seu creixement per un camí d'esperança; al personal de l'escola, encoratjant a donar sentit a la feina de cada dia, atenent les situacions personals; als pares i mares, mostrant comprensió i ajudant sempre que sigui necessari, segons les possibilitats.

L'escola cristiana, des dels seus inicis, ha treballat sovint a la perifèria econòmica. Avui, a més de les perifèries econòmiques, treballa a la perifèria d'aquesta societat que ignora o arracona el fet religiós. Les escoles cristianes, doncs, han de ser testimoni de l'Evangelí per tal que aquest emergeixi en la ciutat secular.

Tarragona

Carta pastoral amb motiu de la beatificació

«Els màrtirs, testimonis supremes de l'amor al Crist»

Redacció
Tarragona

L'arquebisbe de Tarragona, Jaume Pujol, ha publicat una carta pastoral amb motiu de la cerimònia de beatificació dels màrtirs de la persecució religiosa a Espanya del segle XX, que tindrà lloc el 13 d'octubre. En l'escrit, l'arquebisbe parla a grans trets de la història dels màrtirs i del sentit de la seva beatificació. «Desconcertats davant la persecució religiosa, el juliol de 1936, va començar per a aquells preveres un camí que els portaria al martiri. Els relats dels darrers dies de la seva vida són realment esfereïdors: delatats, fugitius per les muntanyes, amagats, torturats i, finalment, assassinats.» «Qui pot afirmar que desitgessin mal a ningú? De qui eren enemics?», es pregunta l'arquebisbe.

Mons. Pujol reconeix que en la llarga llista de màrtirs —522— no hi ha tots els preveres, laics i laiques que aquells dies fatídics van donar testimoni de seguiment radical de l'Evangelí amb el martiri com Marià Mullerat, de Santa Coloma de Queralt, o els joves membres de la Federació de Joves Cristians, tan arrelada al nostre país.

Pel que fa a la denominació de màrtirs del segle XX, l'arquebisbe precisa que la guerra civil és el context sociopolític en què es produeix la mort de la majoria, «però ells són víctimes no d'una guerra civil, sinó d'una persecució religiosa, que són dos conceptes

«L'Església, quan beatifica aquests servents de Déu, no ho fa per venjança, sinó per afirmar que el bé és sempre més gran que el mal»

totalment diferents».

I responent a la pregunta de per què es beatificarà aquestes persones i no d'altres? La resposta de l'arquebisbe Pujol és molt senzilla: seran beatificades com a víctimes d'una persecució religiosa i pel fet de considerar que la violència sistemàtica exercida contra les persones membres de l'Església

catòlica va ser per aquesta condició. «Els van matar in *odium fidei*, "per odi a la fe", pel sol fet de ser catòlics, ja fossin religiosos o laics, i no van voler apostatar de la seva fe per salvar la vida. En una contesa o en una revolta moren moltes persones, però no totes moren per raó de la seva creença religiosa. Aquesta és la diferència.»

En aquest sentit, la carta pastoral posa en relleu que «l'Església, quan beatifica aquests servents de Déu, no ho fa per venjança, ni tan sols per una reparació de la justícia humana, sinó per afirmar que el bé és sempre més gran que el mal. Serà sempre veritat que no hi ha un amor més gran que aquell que dona la vida».

Anàlisi

Sant Pau ha arribat a Tarragona

Sant Pau és el personatge més influent i el més conegut dels primers temps del cristianisme. Gràcies al llibre dels Fets dels Apòstols, i sobretot a les seves pròpies cartes, podem reconstruir en bona part les seves principals activitats com a anunciador de l'evangelí en diverses regions del Mediterrani nord-oriental. També és possible observar a través d'aquests escrits la seva profunda tasca de reflexió pastoral i teològica, que el converteixen en el primer gran pensador cristià. Tanmateix, i de forma sorprenent, les informacions sobre la darrera etapa de la seva vida són molt escasses. Els Fets dels Apòstols expliquen que Pau va ser detingut a Jerusalem i, després de diverses peripècies, va arribar com a presoner a Roma, on vivia en un règim de llibertat condicional tot esperant de ser jutjat per l'emperador. El relat s'atura aquí, i aparentment no hi ha més dades en tot el Nou Testament sobre el final de

la vida de l'apòstol. La tradició posterior parla del seu martiri a Roma en temps de l'emperador Neró.

Aquest estat de coses fa que resulti atractiu observar aquesta etapa culminant i tan desconeguda de la biografia de Pau, per intentar esbrinar-ne alguna dada més. Aquest és l'objectiu amb el qual s'ha celebrat el Congrés internacional sobre *Els últims anys de la vida de Pau*, organitzat per l'Institut Superior de Ciències Religioses Sant Fructuós de Tarragona. Hi ha participat una bona part dels millors especialistes d'arreu del món, tant de l'àmbit anglosaxó i germànic com del món llatí.

L'acostament al tema ha estat multidisciplinari. S'han tingut en compte no tan sols les dades bíbliques, sinó també les evidències arqueològiques, les fonts literàries dels primers segles (textos apòcrifs i patrístics, autors jueus i romans...), les informacions sobre el dret romà i la seva aplicació

en el segle I, etc. Aquest plantejament ha donat una gran qualitat als treballs del Congrés, que s'ha enriquit notablement pels vius debats entre els investigadors que hi han participat.

Una de les qüestions implicades en aquesta recerca és la possibilitat que sant Pau hagués arribat a Tarragona. Es tracta d'una antiga i venerable tradició, que en els darrers anys ha pres una nova embranzida. És evident que aquesta era la seva voluntat: en la Carta als Romans, l'apòstol explica la ferma intenció de portar l'evangelí a Hispània, després de passar per Roma. Els seus plans es van veure trastocats quan va ser detingut a Jerusalem. Això va retardar, però no va impedir, l'arribada a Roma. L'interrogant és què va succeir després. Una possibilitat que no s'ha de descartar és que fos enviat a l'exili, i que la seva destinació, potser triada per ell mateix, fos la ciutat romana de Tarraco. El testimoni més antic que es conserva

sobre el final de la vida de Pau, la Primera carta de Climent als Corintis, escrita a finals del segle I, diu que Pau va ser exiliat, i també que va arribar «fins al límit d'Occident», cosa que es pot interpretar com la realització efectiva del seu projectat viatge a Hispània.

El Congrés de Tarragona ha permès d'analitzar aquestes dades i d'avançar en el coneixement del context social, polític, jurídic i religiós en el qual es van desenvolupar els darrers anys de la vida de Pau. Tant els qui pensen que Pau va arribar a Tarragona com els qui creuen que mai no hi va arribar admeten que ara per ara no és possible arribar a una conclusió clara i definitiva. La investigació continua oberta. Tant si l'apòstol va ser físicament a les nostres terres com si no, el que és segur és que el seu testimoni i el seu ensenyament hi han arrelat des de temps antics, i continuen donant bons fruits.

Agustí Borrell
Biblista

Terrassa

«La història d'una confraria sempre reflecteix les circumstàncies vitals de la societat»

Els historiadors Josep Maria Domènech i Ana Fernández recullen en un llibre la història de la Confraria del Sant Crist de Terrassa

Eduard Brufau

El 2007, tres anys després de la creació del bisbat de Terrassa i de l'elevació de la basílica del Sant Esperit a rang de catedral, a la cocapital vallesana es va recuperar el Via Crucis. D'aquesta manera després de quaranta anys l'antiga Confraria del Sant Crist de Terrassa sortia de nou a la llum pública. Des de llavors el Via Crucis s'ha convertit en una expressió pública de fe molt concorreguda. Coincidint amb aquesta revifalla s'acaba de publicar una exhaustiva història de la Confraria del Sant Crist de Terrassa, editada per la mateixa entitat i per la parròquia del Sant Esperit. Al llarg de sis-cents pàgines Josep Maria Domènech i Ana Fernández descriuen minuciosament la història d'aquesta entitat, que té l'origen al segle XVI.

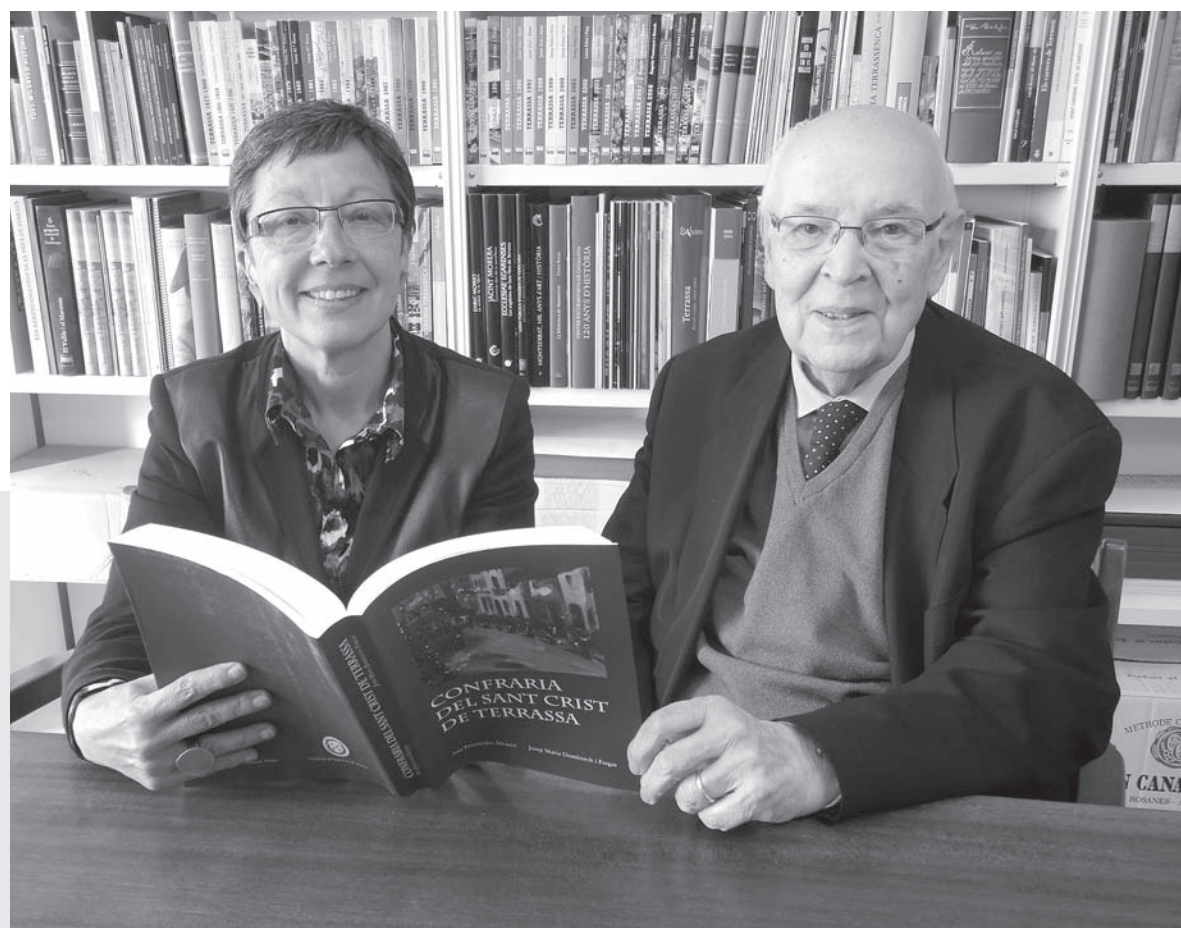
En quines circumstàncies va començar aquesta recerca?

J.M.D. Des de ben jove ja tenia una gran afició pels llibres. Recordo que amb 17 o 18 anys, mentre els companys se n'anaven d'excursió, jo m'esperava que vingués el sagristà per poder consultar llibres i documents. Temps més tard el propietari d'una llibreria de vell molt important de Terrassa, cal Grau, em va informar que tenia dos llibres antics de pergamí que li havien arribat d'una casa particular: eren dos llibres de comptes de la confraria del Sant Crist de Terrassa. Arran d'aquell descobriment em vaig interessar per la història de l'entitat i aquests documents han resultat ser bàsics per reconstruir-ne la trajectòria.

M'hi vaig dedicar durant molts anys i tenia molta informació recopilada, però va arribar un punt que vaig veure que necessitava algú més per tirar endavant el projecte, perquè ja no em veia amb cor d'acabar-ho tot sol. Per això vaig proposar a l'Ana Fernández, amb qui ja havíem fet altres col·laboracions junts, que s'hi afegís. El resultat ha estat molt satisfactori i estem molt contents del treball exhaustiu que hem fet.

A.F. Cal dir que quan em vaig afegir a la recerca ell ja havia fet una feina ingent, com per exemple el buidatge dels 15.000 registres de persones de la confraria entre els segles XVI i XX. Una de les coses que teníem molt clara des del començament era que la confraria no és una entitat tancada, aïllada, sinó que sempre ha estat implicada en la vida de la ciutat de Terrassa. Per tant, a través de la història de la confraria havíem de reflectir alhora com la societat vivia la religió, i viceversa, com la confraria vivia les circumstàncies polítiques i socials de la ciutat. Perquè la història d'una entitat humana, com una confraria, sempre reflecteix les circumstàncies vitals de la societat

«La cofradía siempre ha estado implicada en la vida de la ciudad de Terrassa»

a què pertany. Per aquest motiu ha estat interessant veure, per exemple, què deia cada any la premsa sobre les processons que organitzava la confraria, i com les valoracions variaven ostensiblement segons el color polític del diari i de l'època... En definitiva, amb aquest llibre hem volgut entendre a partir de la confraria la vida quotidiana, social de la ciutat, no només les qüestions purament administratives de la confraria.

En aquesta recerca han descobert algun aspecte fins ara desconegut de la història de la Confraria del Sant Crist?

A.F. Amb aquesta obra aportem algunes novetats. Una de les més importants és l'antiguitat de la confraria, perquè encara que la data oficial de la fundació, segons una acta notarial, era el 1601 abans ja hi havia dues confraries: la de la Sang i la del Dolcíssim Nom de Jesús. Com en tants altres llocs de Catalunya ara hem sabut que aquestes dues confraries anteriors, que compartien la devoció per la Passió de Crist, es van fondre en una de sola: la del Sant Crist. Tenint això en compte, doncs, la confraria del Sant Crist es remunta al 1547. Per tant estem parlant de gairebé 500 anys d'història!

Amb quin objectiu es va fundar la confraria del Sant Crist de Terrassa?

J.M.D./A.F. A Catalunya, com a la resta d'Europa, les confraries neixen a l'edat mitjana com una manera que tenien certs estaments no privilegiats de defensar-se dels abusos dels senyors

feudals. Van néixer, doncs, com a associacions mutuelles religioses, sempre emparades sota alguna advocació concreta. Amb el pas del temps, a poc a poc van perdre el caràcter d'ajuda mútua per centrar-se en l'aspecte més devocional. Curiosament, avui, amb la crisi, es planteja recuperar el caràcter de beneficència original.

Durant el treball de recerca han trobat cap cosa curiosa o inesperada?

J.M.D./A.F. Un aspecte que ha donat força de si ha estat identificar les diferents seus i propietats de la confraria al llarg dels segles. En aquest àmbit fins i tot hem pogut veure episodis apassionants. Per exemple, durant les desamortitzacions de la dècada de 1830 la confraria tenia una casa al carrer de la Font Vella, i hem pogut seguir totes les peripècies legals que van haver de seguir els confreres per no perdre-la. Això és interessant, perquè està molt estudiat el procés de desamortització, però no els procediments de l'Església per defensar les seves propietats. Se sol trobar sovint el mecanisme oficial del govern, però no el de la part directament afectada per les expropiacions. D'aquí deduïm que en altres propietats eclesiàstiques es podrien haver fet servir mètodes semblants per salvar-les. Per tant, és un episodi que va més enllà de la història específicament local.

El llibre aporta informació no només del passat, sinó del present, d'aquest 2013 mateix!

J.M.D. Sí, hi hem volgut incloure

informació ben actual de la confraria i els últims reculls de premsa, perquè avui aquesta és una realitat ben viva. També hi hem fet constar els estatuts nous de l'entitat, aprovats enguany, i que va redactar un servidor. Aquest llibre és una obra que ens ha dut molt de temps i esperem que els terrassencs la considerin una bona contribució a la història de la ciutat.

EXERCICIS ESPIRITUALS 2013

Del 5 al 10 d'agost

a Vilafranca del Penedès
Casa d'espiritualitat Mare Ràfols

Informació:

Juanjo-Araceli: 938 206 445

José Manuel: 627 808 526

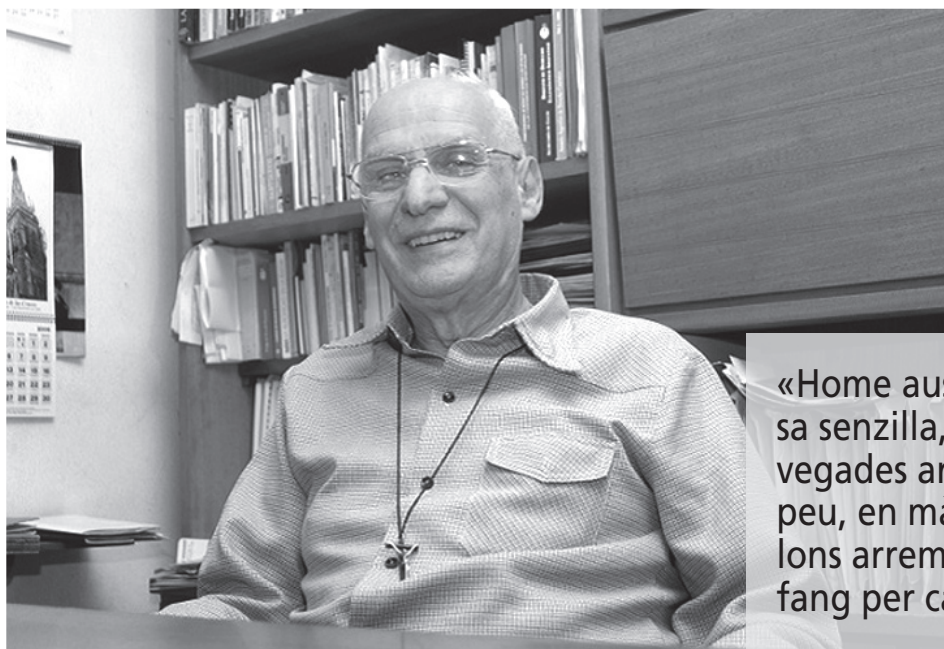
Alejandra: 687 232 166

Parroquia de Sant Genís dels
Agudells (Barcelona)

Director:

P. Joaquín Climent Abad

Un pastor amb olor d'ovella: el bisbe Joaquim Piña

«Home auster que vivia en una casa senzilla, servidor del poble, que a vegades arribava a la visita pastoral a peu, en mànigues de camisa, pantalons arremangats i sabates plenes de fang per causa dels camins dolents»

Víctor Codina sj
Professor de Teologia a Bolívia
(Cochabamba, Bolívia)

Poc conegut a casa nostra, el bisbe Joaquim Piña sj (Sabadell, 1930-Buenos Aires, 2013) és una figura extraordinàriament significativa per a l'Església argentina i llatinoamericana.

El vaig conèixer el 2 d'octubre de 1948 quan tots dos ingressàrem al noviciat de la Companyia de Jesús. Vàrem ser companys de noviciat, estudis humanístics i filosofia (a Sant Cugat). L'any 1956 fou destinat al Paraguai, una nova missió molt pobra. Acabats els estudis de teologia a l'Argentina (on va ser company de Jorge Mario Bergoglio) i ordenat capellà, va treballar al Paraguai com a rector de parròquies populars, mestre de novicis, rector del seminari nacional, professor de teologia. El 1986 fou nomenat per Joan Pau II primer bisbe de Puerto Iguazú, a la triple frontera d'Argentina, Brasil i Paraguai, zona aquífera riquíssima, amb les cataractes d'Iguazú, però una diòcesi nova, pobra en recursos humans i econòmics. Piña la va organitzar, promogué el clergat diocesà, aconseguí moltes congregacions religioses, formà laics compromesos, fomentà comunitats de base, etc.

A poc a poc va sorgir una Església local nova, senzilla, oberta, evangèlica, pasqual, començant pel Pare Bisbe (refusà altres títols), un home auster que vivia en una casa senzilla (planta baixa: bisbat i capella, primer pis: vivenda, amb la nevera sempre buida...), servidor del poble, que a vegades arribava a la visita pastoral a peu, en mànigues de camisa, pantalons arremangats i sabates plenes de fang a causa dels camins dolents.

Cada setmana escrivia un article al diari local, no va dubtar a ordenar de capellà *in situ* un jove jesuïta que treballava amb els escombriaires (la qual cosa li valgué notificacions de Congregacions romanes), ni va dubtar a encapçalar, l'any 2006, la llista d'una coalició opositora al règim de Kirchner, per rebutjar la reelecció d'un governador corrupte, amb el suport de la Conferència episcopal i del mateix cardenal Bergoglio, que aleshores la presidia. Un cop emèrit, es retirà a viure en una parròquia a Posadas. Va morir el 8 de juliol de 2013. El seu poble l'estimava molt i avui el plora.

Senzill, pobre, proper al dolor del poble pobre, home d'Església amb profundes arrels evangèliques, lliure, murri, alegre, organitzador, profeta, Piña forma part de la llista de Sants Pares de l'Església dels pobres, juntament amb Hélder Câmara, Proaño, Samuel Ruiz, Angelelli, Romero i Casaldàliga. Esperem que Jesús el Bon Pastor l'hagi rebut amb goig al Regne de cel. Per a nosaltres és exemple d'un pastor «amb olor d'ovella», testimoni de l'Església pobre i dels pobres que proposa el papa Francesc.

Ràdio Estel

espai de trobada, participació i diàleg

Entrevistes, debats, tertúlies, informació d'última hora, i propostes de servei. Una línia de programació que es manté puntualment fins a la nit, a 2 de 8, quan ja és possible fer una anàlisi dels fets del dia amb l'ajuda de destacades personalitats del món polític, econòmic o cultural.

Al final del dia la proposta de Ràdio Estel es basa en la informació, la tertúlia i el debat sobre els valors que formen part del nostre ideari. La família, el món dels discapacitats, l'economia, les ONG, la salut i altres entitats de servei.

actualitat
Cultura
Església

Solidaritat
on line
Radioestel.cat
a la carta

Durant moltes hores la programació de Ràdio Estel la configura una selecció musical que no es pot trobar enlloc més. Les millors versions d'alta cançó internacional anglosaxona alternen amb clàssics europeus d'altres idiomes, amb especial presència de temes cantats en català.

Cada dia, en hores diverses i formats diferents, oferim a la nostra audiència programes de caire religiós: la Missa, el Rosari, la lectura de l'Evangeli, Laudes i Vespres entre d'altres. La presència de Montserrat, Solius i Vallbona de les Monges és molt visible, així com les transmissions des de la Sagrada Família i la Catedral de Barcelona.

Horitzó 2020: una altra escola és possible

Jesuïtes Educació proposa un nou model pedagògic per al segle XXI

Rosa María Jané Chueca
 Barcelona

El 5 de juliol la xarxa d'escoles de la Companyia de Jesús, Jesuïtes Educació, celebrava el Dia Institucional del Fòrum, que enguany tenia un matís especial amb la presentació d'Horitzó 2020. Durant tot un any la comunitat educativa (famílies, alumnes, professors i personal de gestió de Jesuïtes Educació) han reflexionat sobre aquest projecte que busca un canvi profund en el model educatiu. Com deia el president de Jesuïtes Educació, Lluís Magriñà, «és el gran projecte de pedagogia ignasiana del segle XXI. Volem treballar intensament per una educació profundament ignasiana que respongui als reptes del segle XXI».

Durant aquest curs han participat en aquest procés de reflexió unes 13.000 persones i s'han elaborat més de 56.000 propostes. Per a Magriñà, ha arribat el moment de comprometre's perquè «hem fet un pacte profund per una transformació educativa. Hem de refermar el compromís amb el somni de transformar l'educació».

Les claus d'aquest projecte passen per una escola evangelitzadora, humanista, del segle XXI, amb un nou model pedagògic: «mena» (tradició educativa, psicologia de l'aprenentatge, idees pedagògiques i competències i capacitats dels educadors), que dona suport als educadors, físicament diferent, amb un patí educatiu, amb un nou model organitzatiu, facilitadora d'experiències de fe i compromís, en xarxa jesuïta, integrada i interrelacionada, sensible amb el medi ambient, catalana i oberta al món, amb persones vocacionades i compromeses...

Lluís Magriñà destacava el treball en xarxa i l'educació amb visió global i àmplia. I sostenia que Horitzó 2020 és «una crida a un canvi radical en l'educació i una crida a la transformació personal de cadascun de nosaltres. Deixem-nos impactar per tantes hores de reflexió i creativitat. Siguem impulsors del canvi!» Per al president de Jesuïtes Educació, «el més important és la nostra capacitat d'il·lusionar-nos per l'educació, per aquest projecte que estem definint entre tots i totes. Podem ser protagonistes de l'educació que volem». I afegia: «Afrontem el repte amb alegria, amb generositat i obertura!»

L'acte, en el qual van participar prop de 800 persones, va comptar amb la intervenció de José Alberto Mesa, secretari internacional de la Companyia de Jesús per a l'Educació. Mesa va centrar la seva reflexió en el tema *Una educació per viure al ras: l'educació jesuïta avui*. Abans que res, va constatar que «vivim en un context històric de canvi de paradigma, i cal respondre-hi amb esperança. Són reptes i oportunitats en els quals Déu es fa present».

La Companyia de Jesús, deia José Alberto Mesa, «té la tradició viva de ser fidel a l'experiència de Déu; cre-

iem en la fidelitat creativa perquè el context canvia i Déu hi actua». Per això, «ens inspira una experiència espiritual basada en la confiança i la llibertat. Heus aquí l'arrel profunda de la nostra proposta educativa».

José Alberto Mesa va posar l'accent en una educació integral i ignasiana, «amb una identitat forta, però vivint l'Evangelí acollint totes les persones; educar per a un món global, però amb fortes arrels locals; educació com a servei apostòlic; educació per a la magnanimitat i per al servei...».

«El més important és la nostra capacitat d'il·lusionar-nos per l'educació, per aquest projecte que estem definint entre tots i totes. Podem ser protagonistes de l'educació que volem»

L'acte es va tancar amb la proclamació oficial d'Horitzó 2020, en forma de compromís, amb la lectura de les idees clau de l'escola que volen els jesuïtes per al segle XXI. Com deia Xavier Aragay, director general de Jesuïtes Educació, «aquest curs s'ha treballat el "què"; el proper curs es treballarà el "com" (equips i mitjans)».

Durant la jornada es va poder visitar l'exposició Horitzó 2020, que a partir de setembre serà itinerant per les diverses escoles jesuïtes de Catalunya.

La Generalitat actualitza el mapa dels centres de culte de Catalunya

Redacció / Barcelona

La Generalitat ha actualitzat el mapa de les religions de Catalunya, que recull amb dades del 2013 les xifres amb distribució comarcal dels llocs on es realitza culte de forma habitual. L'estudi comptabilitza un total de 7.958 centres arreu del territori català, corresponents a 13 confessions religioses. S'ha registrat un augment de l'1,36% de la xifra de centres de culte respecte dels 7.851 de l'any 2010.

Les confessions religioses que han obert un major nombre de centres de culte en els darrers tres anys són les esglésies evangèliques (57), les comunitats islàmiques (36) i les comunitats cristianes ortodoxes (22). Percentual-

ment, el major increment l'han viscut les comunitats ortodoxes (amb un augment superior al 70%), les comunitats budistes (20%) i les comunitats islàmiques (18%). Pel que fa a la distribució geogràfica, les comarques que acumulen un major nombre de centres de culte són el Barcelonès (1.166), Osona (567) i el Vallès Occidental (383).

L'Església catòlica segueix sent àmpliament majoritària a Catalunya, amb més del 84% dels centres de culte.

Les confessions minoritàries agrupen gairebé el 16% dels centres de culte. D'aquestes, poc més de la meitat (52%) pertanyen a les esglésies evangèliques. Els centres de culte islàmics representen el 18% entre les confessions minoritàries, i els salons del Regne,

dels Testimonis Cristians de Jehovà, poc més del 10%.

Les religions minoritàries han creat 135 nous centres de culte en els darrers tres anys, la qual cosa suposa un augment de poc més del 12%. Es visualitza que la tendència a la creació de nous centres de culte per part de les confessions minoritàries s'està frenant. En les darreres edicions dels mapes religiosos, l'increment havia superat àmpliament el 20%.

El detall de la informació sobre el mapa de centres de culte de Catalunya és disponible en el web de la Direcció General d'Afers Religiosos, que aquesta setmana ha estrenat presència a Twitter amb el compte @afers-religiosos.

L'escultor Emili Colom a la Pia Almoïna

La família de l'artista fa donació de tres peces religioses al Museu Diocesà de Barcelona

Samuel Gutiérrez
Barcelona

Dues coses són les que la gent més recorda de la catedral de Barcelona: les oques i el brollador de Sant Jordi. Així ho assegura amb un cert humor Mn. Josep M. Martí Bonet, canonge i director del Museu Diocesà. La donació recent per part de la família de l'escultor Emili Colom d'una reproducció en bronze del brollador ha estat rebuda amb gran satisfacció per part de Martí Bonet i el seu equip de col·laboradors. El director de la Pia Almoïna ha qualificat l'adquisició de «molt important». «És l'obra més emblemàtica d'Emili Colom —ha assenyalat—, una peça que destaca per la nuesa del sant i l'elegància amb la qual lluita amb el drac.»

Juntament amb el famós sant Jordi de la catedral, la família d'Emili Colom ha donat també al Museu dues peces més: un altre sant Jordi més modern, en ferro forjat, i un sant Francesc d'Assís, en bronze. Són les primeres escultures de sant Jordi i sant Francesc que arriben a la Pia Almoïna. Les peces passaran a formar part de la col·lecció permanent del Museu i pròximament s'organitzarà també una retrospectiva sobre l'autor barceloní.

Mn. Josep M. Martí Bonet ha agraït a la família Colom aquesta donació i ha afirmat que peces com aquestes

Agustí Codinach

Més informació sobre l'artista a
www.emilicolom.com

brillaran amb llum pròpia a les sales d'exposició diocesanes. La conservadora del Museu, Blanca Montobbio, considera que la presència d'artistes com Emili Colom permet «anar completant etapes i èpoques que fins

ara no teníem cobertes». «Molts artistes d'aquestes èpoques estan en l'anonimat —explica—, i és important tenir aquestes escultures al Museu, perquè completem etapes que no tenim.» «És important poder mostrar un

artista com Emili Colom pel que representa en l'àmbit de l'art religiós —afegeix Montobbio—. És un artista amb una sensibilitat extrema, com ho demostra per exemple aquest sant Jordi en lluita amb el drac. També el sant Francesc, que traspua una tendresa molt propera als animals.»

El fill d'Emili Colom, que es diu igual que el seu pare, s'ha mostrat molt satisfet pel fet que aquestes obres es puguin visitar a Barcelona. «És bo que obres com aquestes estiguin en un museu i que la gent en pugui gaudir —ha explicat a Catalunya Cristiana—. L'objectiu és que l'escultor Colom sigui conegut i reconegut arreu, especialment

ara, quan sembla que l'art figuratiu no està de moda.»

L'escultor Colom compta amb una gran quantitat d'obra religiosa en esglésies i parròquies de Catalunya. Destaquen, entre altres, el santcrist de Font Romeu, l'Assumpció de Santa M. de Cornellà, la Soledat de la Mare de Déu de la Mercè o el ja esmentat sant Jordi, del brollador del claustre de la catedral de Barcelona.

LAURENT GOUNELLE

Et portaré a un lloc on tot és possible
Columna Edicions, 2013, 283 pàg.

La selva tropical sembla contenir l'alè en la calor humida del capvespre. Asseguda davant la seva cabana, l'Elianta mira en Sandro, que se li apropa. Per què aquest estrany misteriós s'acosta per destruir la pau i la serenitat de la seva tribu? Què han fet ells per merèixer-ho? La determinació d'Elianta per salvar els seus és cada vegada més gran, i no permetrà de cap de les maneres que aquest intrús acabi amb la felicitat del seu poble.

Una increïble història que planteja una crítica a la nostra societat.

JORDI CABRÉ

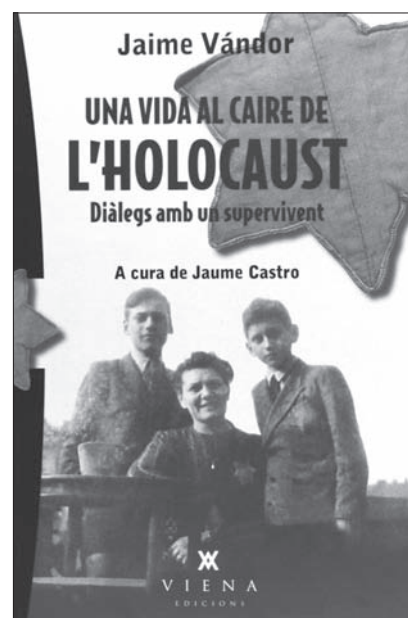
Ara que no ens escolta ningú
Pòrtic, 2013, 277 pàg.

La història del catalanisme es troba en un punt d'inflexió, però en què s'assembla el moment actual a les etapes anteriors? Què haurien fet Prat de la Riba, Cambó o Macià en la pell d'Artur Mas? El fenomen dels *indignats*, és veritablement nou? El catalanisme és un invent de burgesos? En definitiva, vivim un capítol del tot inèdit, o una actualització de capítols anteriors? Diuen que la història sovint es repeteix: aquest llibre no pretén que la història es repeteixi sinó saber si la història pot fer un tomb.

JAIME VÁNDOR

Una vida al caire de l'holocaust
A cura de Jaume Castro
Viena Edicions, 2013, 125 pàg.

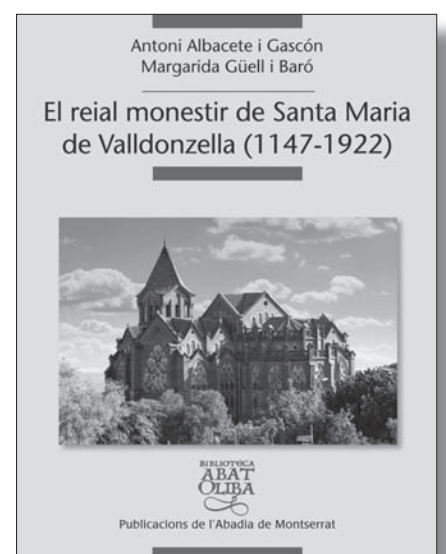

Jaime Vándor va néixer a Viena el 26 de febrer del 1933. Com a conseqüència de l'annexió d'Àustria pel Tercer Reich, tota la seva família, d'origen jueu, va haver de fugir a Hongria. El 1940, el seu pare va emigrar a Espanya i la família va viure moltes vicissituds.

El lector d'avui se sentirà interpel·lat per la trajectòria vital del protagonista. Les seves reflexions serenes i matisades sobre la memòria, la moral i l'art després de l'experiència de l'holocaust presenten la qüestió del bé i el mal des d'un punt de vista nou.

ANTONI ALBACETE I MARGARIDA GÜELL

El reial monestir de Santa Maria de Valldonzella (1147-1922)
Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2013, 399 pàg.

El monestir de Santa Maria de Valldonzella ha estat una institució lligada a la història de Barcelona i de Catalunya. Nasqué al segle XII com una comunitat de donades que van buscar la solitud de la muntanya de Collserola per tal de viure l'espiritualitat, però ben aviat quedaren integrades a l'orde del Cister i es van establir a Barcelona.

Aquest volum ressegueix l'aparició i el desenvolupament d'aquest centre d'espiritualitat femenina, tant des del punt de vista històric com des del punt de vista artístic.

La Bíblia dels literats

Narcís Comadira i Joan Ferrer tradueixen el Càntic dels Càntics

Griselda Oliver i Alabau

Parlo amb Narcís Comadira, poeta i traductor, i Joan Ferrer, biblista i semitista, sobre la seva nova edició que Fragmenta Editorial els ha publicat del Càntic dels Càntics. Els dos estan d'acord a destacar que ens trobem davant d'una delícia eròtica. Ja se sap com va néixer aquesta harmoniosa col·laboració: després que Narcís manifestés el seu desig per fer una versió del Càntic que fos en una «llengua catalana pròpia», en Joan s'hi va apuntar, oferint-li una versió literal que ell havia fet del text —*mapache*, com diu en Narcís—, i l'ignasi Moreta, l'editor, els va assegurar que ell ho publicaria. Per fer la traducció de la composició, el poeta Comadira va haver de remetre's a altres traduccions, però va prescindir de les de l'hel·lenista Carles Riba i de la de Mossèn Cinto, perquè l'haurien influït en la tria dels mots i en la forma, «i jo, no hi buscava la forma, sinó el sentit».

A en Narcís li agrada definir el Càntic per la seva «febrada eròtica», encara que molt sovint s'ha interpretat en clau al·legòrica, com una demostració de l'amor entre Déu i el seu poble. El text no va per aquí, sinó que el lector es troba davant del poema d'amor més cèlebre de tota la literatura universal, i el més original i singular, perquè, a diferència de la resta de poemes amorosos, curiosament és la protagonista, la Noia, qui pren la iniciativa. El poema comença així: «La Noia: "Que m'ompli de petons la teva boca, que els teus amors són més dolços que el vi".»

La traducció del Càntic segueix la mateixa estructura de versicles que l'original. L'hebreu, a diferència de la mètrica clàssica, funciona per unitats de sentit. «Durant anys», continua Joan Ferrer, «els biblistes van intentar aplicar els patrons de la mètrica grecollatina i només van obtenir un resultat forçat i absurd, perquè les llengües hebrees no coneixen aquest tipus de mesura, sinó que es fonamenten en l'ús d'unes unitats de sentit, ratlles curtes dotades de sentit complet».

El Càntic és una composició que, malgrat les seves reminiscències orals, no s'ha trobat cap testimoni que les confirmi: «És difícil discernir si ens trobem davant d'un text compost per ser recitat, o si, al contrari, és un text escrit. Aquest poema sempre apareix dins del cànon, com si fos dins d'una biblioteca i això ja l'omple de sentit. Es pot intuir que es va originar en celebracions festives, perquè té certs ressos orals, però el que nosaltres tenim, en realitat, és un producte literari», assegura Ferrer. La hipòtesi més versemblant és que es tracta d'una composició feta a partir de diferents fragments que s'haurien ajuntat per conformar aquest cant. De fet, tal com en Narcís em fa veure, «si t'hi has fixat, al final hi ha un apèndix, que no és res més que uns fragments aïllats, sols, que no devien saber què fer-ne ni com encabir-los».

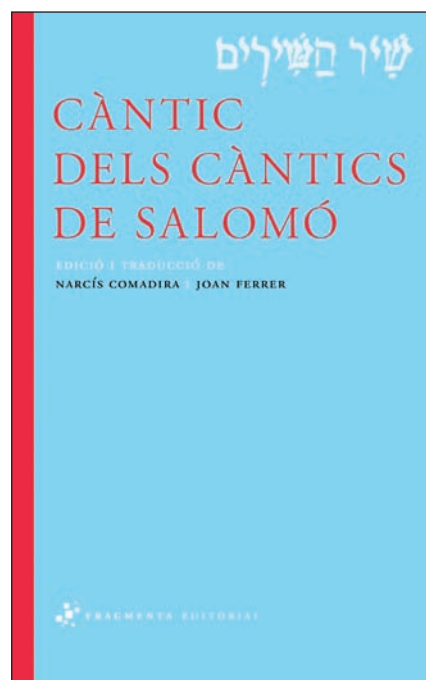
Quan els pregunto si el poema presenta problemes d'edició, en Joan ja em respon que sí, que alguns passatges són impossibles de desxifrar: «En molts

Narcís Comadira i Joan Ferrer.

casos, és molt difícil esbrinar què diu el text. Aleshores els biblistes ens ajudem amb les versions antigues, per exemple, la versió grega de la Septuaginta, traduïda en època bíblica. Aquella gent, encara que tingui una proximitat amb els textos, en alguns casos, no comprenen l'original hebreu, com passa amb els noms de les plantes.» «Això de les plantes és molt divertit», continua en Narcís, «els grecs tradueixen el *shoshanim* per *lliri*, però no ho és pas, un *lliri*, és una anemone. I doncs, perquè ho fan? Han d'utilitzar un terme que la gent entengui perquè la imatge es compregui. La Bíblia està fornida d'hàpax lingüístics, paraules que no apareixeran en cap altre lloc, i contextualitzar es fa encara més difícil. Per això la traducció es complica en alguns passatges: quan la noia diu que els llavis del noi són dos lliris —les anemones són vermelles— que degoten mirra, imaginar-se un noi amb els llavis blancs esporugueix. El que he fet jo, per no deslligar-me de la tradició, ha estat especificar el color. Traduir és, per mi, sintonitzar. Segur que si m'ho tornés a mirar, hi faria alguns canvis. Com deia Paul Valéry, els poemes no s'acaben, s'abandonen. I les traduccions, també. Si files massa prim, les traduccions queden llepades, que dic jo».

La composició recorda la naturalesa: personatges i verdor es fonen en les metàfores. El joc poètic oscil·la entre flor i sentiment. La magrana és el símbol de la Noia, la nostra protagonista, castigada pels seus germans a guardar la vinya, perquè la seva pròpia no l'ha guardat. Els seus pits semblen dues gaseles, els ulls, coloms, com un lliri entre cards s'erigeix la seva bellesa —imatge que ressonarà en la nostra cultura i, especialment, en Ausiàs March—, és alta i bonica com una palmera, mentre que el noi a vegades és comparat amb

CÀNTIC DELS CÀNTICS DE SALOMÓ, edició i traducció de Narcís Comadira i Joan Ferrer. Fragmenta Editorial. Barcelona, 2013. 146 pàg.

el pomer, una planta profundament eròtica en la simbologia dels pobles del Pròxim Orient, o amb el cedre, representant de la persona justa, però també és l'arbre amb què Salomó va construir el temple de Jerusalem.

Les metàfores més abundoses són les eròtiques: els símptomes de l'enamorat són com els de l'embriac, i l'amor és sinònim d'anar a fer la guerra. Segons el biblista, aquesta última metàfora és inusual en les pàgines de la Bíblia, mentre que en Narcís opina que «l'episodi de Salomó és molt marcial» i que «poètica-

ment hi fa molt bonic aquell fragment allà enmig», com a rèplica a la resposta de Joan Ferrer, quan explica que es tracta d'una interpolació. «Li canvia el ritme», sentència en Joan. «Deixa de ser un amor bucòlic per convertir-se en quelcom àulic», conclou en Narcís, «per mi està plenament justificat, perquè en l'amor tots tenim un rei al cos i, per tant, l'aparició del rei per antonomàsia hi està molt ben posada. Potser és un altre poema, però el responsable últim de confegir aquest poema l'hi inclou, i molt encertadament. És un poema de pastors, però no és gens simple».

Però anem encara més enllà. La veritable metàfora és la magrana, aparentment seca per fora, però molt sucosa i plena de color per dins. «La seva flor», continua el poeta, «és vermella com les flames». «Quan parla de la magrana tots sabem què està dient», afirma en Joan. I en Narcís contesta: «Sí, és clar. La magrana serveix per a moltes coses. Quan parla de la boca es refereix a una magrana esberlada. És una composició plena de relacions de colors i de sensacions tàctils.» Dins del poema, ja es veu, es perceben moltes referències a la botànica, menys al món animal: «Ja ho dic al pròleg», continua en Narcís, «l'home i la dona, d'entre tots els animals, tenen el paper més important».

L'impacte d'aquest bell cant a la tradició literària posterior és ben evident. La influència d'aquesta nova edició del Càntic, el temps ja la mostrarà. Un amic seu ha catalogat la seva edició com «l'inici de la Bíblia dels literats». El que és ben cert és que els dos traductors n'estan més que satisfets: «la col·laboració entre un filòleg i un poeta dona el resultat òptim. El filòleg analitza el text, el poeta li dona forma» —expressió molt encertada: *poietes* significa, en grec, «el qui dona forma».

Crítica literària

Una lectura inquietant

107 pàgines amb un format de 17 x 12 cm, en una presentació no pas atapeïda i capaç de dir tant no sé si qualificar-la de gran obra, l'autor d'un gran home, o bé, l'editorial d'encert de publicació. Es llegeix aviat, es paeix... no s'acaba de pair mai.

Vint-i-nou pàgines introductòries de Natalia Fernández Díaz, la traductora, intitolades «Norman Bethune. Pasión por la humanidad». De lectura imprescindible per fer una aproximació al personatge, a la seva identitat forjada en l'humus d'un zel missioner propi del lloc i de l'època, que el seu esperit aventurer reconverteix en un sentit de la solidaritat com un servei actiu als més necessitats. Estudia Medicina com un deure vers el proïsme. Arrogant, audaç, excessiu, lúcida, eficaç, complicat en el tracte, controvertit... oblidat (qui sap d'ell?). Neix el 1890, al Canadà, mor el 1939 d'una septicèmia en una cabana a Yanan (la Xina de Mao que lluita contra l'invasor japonès): «Sóc l'únic metge per a tretze milions d'habitants i cent cinquanta mil soldats.» Un sobreesforç extenuant. La seva raó de ser és servir els altres, els miserables, a fi de paliar-ne el sofriment.

A la presentació segueixen tres parts:

1. La reivindicació d'una medicina soci-

NORMAN BETHUNE

Las heridas

Pepitas de Calabaza ed., 2012, 107 pàg.

alitzada universal: una sanitat pública on es reivindica la condició de pacient com algú que pateix (no com algú que ha de tenir «paciència»), i l'ofici dels professionals com el de servidors de l'alleujament del dolor, si més no, «no segons els ingressos sinó segons la necessitat»; el servei a la salut és una qüestió de justícia, no de caritat. La professió es justifica amb aquest servei: «La millor manera d'assegurar la protecció de la salut seria canviar el sistema econòmic que produeix una salut malalta i acabar amb la ignorància, la pobresa i l'atur.» Altres autors com B. Ramazzini, G. Rosen, E.H. Ackerknecht, J.P. Frank, entre altres, comparteixen tal sensibilitat.

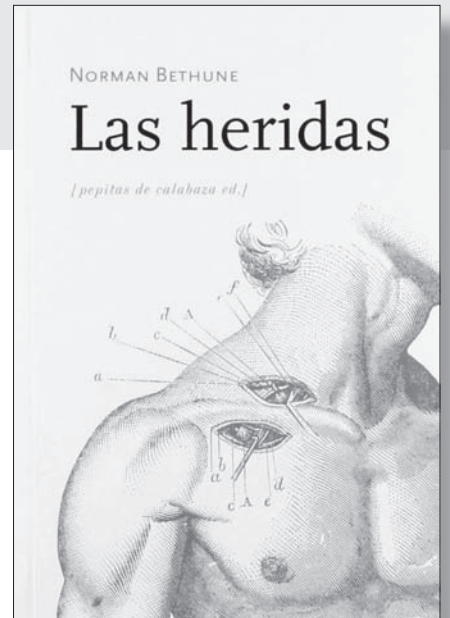
2. Voluntari de les Brigades Internacionals és testimoni actiu de l'èxode entre Màlaga i Almeria el 1937. Vint-i-vuit pàgines de pel·lícula de l'horror: total desesperança, fam, patiment extrem, mort. S'ha de llegir, s'ha de viure, no se'n pot fer una segona narració de tal experiència. Una experiència no exempta de polèmica donada la per-

sonalitat del personatge. És en aquest èxode de la mort que esdevé pioner del que més tard s'anomenarà «unitat mòbil d'assistència»: una furgoneta com a mitjà de transport (ambulància?) i un sistema de refrigeració de sang per fer transfusions.

3. La Xina, 1938. «Tots estan desnodrits, deshidratats i anèmics...», «Aquí falta de tot...», «Intento convertir els pagesos joves i els obrers en metges...»; intenta formar metges i infermeres d'urgència, tal és l'inabastable panorama de necessitat assistencial: els japonesos també són atesos, «en aquesta comunitat del dolor no hi ha enemics». I això, sense parlar una sola paraula de la llengua del país.

Les ferides són de moltes menes: corporals, morals, socials, culturals, estructurals... Primer cal tenir cura perquè no es produeixin: prevenir. Es tracta d'evitar els agents provocadors que generen misèria, patiment, dolor, a vegades un patiment esgarriós: sempre injust. Però quan això succeeix, cal

Rosa M. Boixareu Vilaplana
Síndica de Greuges
de la URL

tenir cura de les «ferides» de tota mena, cal fer-ho i saber fer-ho. Ferides que es gangrenen, corsequen la humanitat, i són, sovint, l'avantguarda de la mort, i de mort n'hi ha de moltes menes. Totes les ferides necessiten, exigeixen, ajuda, molta ajuda. Professionalitat i sensibilitat. Humanitat, destresa, coneixement. Competència, habilitat, voluntat. Quin és l'ordre? si n'hi ha, vaja.

Crítica teatral

On és la banqueteta?

LA BANQUETA,

de Gérald Sibleyras.

INTÈRPRETS: Ricard Borràs i Pep Ferrer.

DIRECTOR: Paco Mir.
Teatre Poliorama, Barcelona.
Fins al 31 de juliol.

Si ens deixem engolir pel paisatge austrotirolès del ciclorama canviant de fons—i una mica també pel típic barret de la ploma que apareix en una de les miniescenes de l'obra portat per un dels dos protagonistes— podríem pensar que, d'un moment a l'altre, sonarà de banda sonora alguna adaptació lírica de la popular *Lorelei*, en honor de la nimfa immortal del Rin.

Però no. El que sona diverses vegades en off a *La banqueteta*—i sembla que només ho perceben privilegiadament un dels dos personatges i els espectadors— és el violoncel del músic i director rus Mstislav Rostropòvitx que va estar allotjat a la residència per a músics on Pau i Vladimir (Ricard Borràs i Pep Ferrer respectivament)—parella artística inseparable a quatre mans i dos arquets des de fa vint-i-cinc anys— han estat convidats en un recer de treball

Ricard Borràs i Pep Ferrer són dos músics inseparables sota la direcció de Paco Mir.

per preparar una gira al Japó.

L'autor Gérald Sibleyras (París, 1961) utilitza aquest marc geogràfic ambiental i la referència de Rostropòvitx per fer esclatar la tensió acumulada i amagada entre els dos músics i col·legues a partir de diferències de criteri no pas sobre grans teories artístiques o musicals—com podria passar en un espectacle que es vantés de ser pseudointel·lectual— sinó sobre petites quotidianes que es retreuen l'un a l'altre, des de l'èxtasi que sent un d'ells pel paisatge tirolès que els en-

volta fins a l'avorriment de l'altre per haver anat a parar a un cul de món on, per fer un concert a quatre melòmans arreplegats, no val la pena de posar-se el convencional esmòquing.

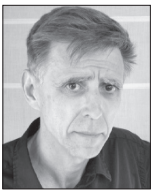
Com que darrere del muntatge de *La banqueteta* hi ha el director i actor Paco Mir—un dels membres del Tricicle—tot fa pensar que la cosa va d'humor. I sí que en realitat és així, però un humor subtilíssim que es destil·la a través d'una rastellera d'escenes breus, diàlegs curts i discussions anecdòtiques que acaben convertint-se en peces que els especta-

dors poden reinterpretar, si volen, com a reflex semblant a algunes de les petites manies, obsessions i contradiccions que es viuen sovint entre parelles de llarga durada de convivència.

Tot, però, amb un recurs metafòric de sorpresa per a l'auditori a través de la banqueteta que dona títol a l'obra, una banqueteta compartida que, des del moment que un dels dos músics detecta que s'encongeix una mica cada dia, ja no té aturador des de la seva primera aparença estàndard a l'última minibanqueteta i la seva absoluta desaparició.

Màgia escènica gràcies als veloços canvis foscos o, si voleu, surrealisme dramàtic que fa, d'una aparent comèdia, una obra de discurs gairebé absurd, tot esperant en aquest cas, esclar, no pas Godot, ni que Pau i Vladimir (o potser millor diguem-ne clarament Estragó i Vladimir) semblin en algun moment els dos personatges de Beckett. Però aquí sempre més il·luminats, més afebrats a l'art, com a baula imprescindible per no perdre l'amistat que els uneix i que els fa inseparables, no només sobre la banqueteta de disseny tapissada amb camussa negra italiana, sinó també en la seva trajectòria artística i personal, ni que els espectadors descobreixin que aquesta ha esdevingut més aviat una mica gris sky.

Andreu Sotorra
Escriptor i periodista
col·laborador de Ràdio Estel
andreu.sotorra@gmail.com

Des del carrer

**JORGE LÓPEZ TEULÓN, AUTOR D'«EL MÁRTIR DE CADA DÍA»,
DE L'EDITORIAL EDIBESA**

«Si el màrtir no reconcilia, no serveix per a res»

Samuel Gutiérrez

Tot i que va néixer a Madrid el 1970, Jorge López Teulón va viure bona part de la seva infància a Barcelona, on va rebre la vocació al sacerdot. De la mà de Mn. Jordi Boltà, durant molts anys rector de Sant Joan M. Vianney, també es va interessar per la història dels màrtirs de la guerra civil espanyola i anys més tard, el 2002, va ser nomenat postulador d'una causa de més de 900 màrtirs de la persecució religiosa per a la província eclesiàstica de Toledo i la diòcesi d'Àvila.

Com sorgeix en vostè l'interès pels màrtirs de la guerra civil?

Sóc deixeble de Mn. Jordi Boltà i essent escolà a la parròquia, recordo el seu relat sobre com havien mort el seu pare per amagar el rector de Corbera. És una història que em va marcar molt, sobretot per l'esperit de perdó que sempre va mostrar Mn. Boltà. Anys més tard, ja com a sacerdot a Toledo, em van demanar que substituís el sacerdot que a la diòcesi s'encarregava del tema dels màrtirs i la persecució religiosa.

Quina missió li va encomanar?

L'any 2000 Joan Pau II va recordar tots els màrtirs cristians al Colosseu. També va demanar que s'actualitzessin els llistats de màrtirs, amb processos en marxa o sense. Totes les diòcesis espanyoles comencen a treballar el 1999 en aquest sentit. Es tractava d'una actualització. A l'arxidiòcesi de Toledo va haver-hi moltíssima causa martirial. La llista gairebé arribava a les mil persones d'arreu de Castella-La Manxa. I des de l'any 2001 treballa en el tema.

Fins que s'ha convertit en el major expert de la diòcesi.

La veritat és que en començar no tenia ni formació ni experiència en aquest camp. Més tard, des de la pàgina web Religión en Libertad em van demanar una col·laboració diària sobre

els màrtirs espanyols de la guerra civil. Es tractava de publicar cada dia la història dels màrtirs assassinats en aquella data. Amb tot aquest material ja editat en format digital al meu blog Víctor in Vínculis, l'editorial Edibesa em va proposar publicar una mena de santoral de cada dia, però dedicat als màrtirs. D'aquí neix el llibre *El mártir de cada día*.

Hi ha qui pensa que aquests temes val més no remoure'ls...

És cert que és un tema delicat. Per això és molt important recalcar la dimensió espiritual i separar-la de la qüestió política. He cercat sobretot històries marcades pel perdó i el lliurament. Si el màrtir, que és un testimoni de la fe, no reconcilia, no serveix per a res. No té cap sentit que ens llancem els morts pel cap. Amb aquestes històries el que cerco és la reconciliació.

Quins han estat, doncs, els criteris de selecció?

Hi ha molts casos destacats en el lliurament martirial. Hi ha històries impressionants. Crida molt l'atenció que no fugissin, que es quedessin amb la gent, que no entressin per res en proclames polítiques. Són autèntiques històries martirials. No té importància com els maten, sinó que el que compta és el lliurament d'aquella persona i les paraules de perdó. En els escamots la gent es quedava absolutament impressionada.

El proper mes d'octubre a Tarragona es viurà una multitudinària beatificació de màrtirs de la guerra civil. Què pensa que pot aportar a l'Església avui?

Les beatificacions dels màrtirs són perquè els invoquem i ens ajudin en el camí de la fe. Per això és bo que els màrtirs es donin a conèixer. Molts dels catòlics assassinats durant la guerra civil vivien un lliurament absolut a Crist i a l'Església.

Pensant-ho millor

Carme Borbonés
Presidenta Càritas Catalunya

La senzillesa com a estil de vida cristiana

Vivim en un context farcit d'esdeveniments, dades i circumstàncies que omplen la nostra quotidianitat. Aquest context és cada vegada més complex i ens provoca un veritable desconcert, un coneixement deficient i una informació esbiaixada, encobrint allò que pot ser el més essencial de la nostra vida.

Des de mitjan del segle XX sobretot, ha començat una nova era amb un canvi radical de paradigma. Una part de la humanitat pot assolir noves oportunitats cada vegada més constructives en alguns trets, però en d'altres es precipita vers una decadència greu i creixent. Hi ha gent que es deixa portar massa per diversos i poderosos miratges.

Però allò que la persona assimila del missatge cristià no ha de quedar anorreat per aquesta nova situació ni per cap mena d'adversitat vital, perquè els seus objectius no se circumscriuen en els horitzons optimistes i poc realistes del món racionalista i efímer que ens envolta. Un món en el qual s'ha desenvolupat un triomfalisme econòmic, de confrontació destructiva, a base d'un capitalisme insolidari, cada vegada més desigual, injust i abocat a una cursa armamentística ruïnosa.

El cristià no pot ser d'aquest món dedicat a una economia basada en la cobdícia d'uns que es tradueix en pobresa dels més febles. Hem de viure la joia de participar en la societat des de la senzillesa i la denúncia, no ens hem de moure a redós de conquestes fictícies ni de triomfalismes indecents.

De vegades s'ha falsificat el missatge cristià, reduint-lo a quelcom neutre enfront del poder econòmic i polític. Ja se li va contestar al Cèsar que ell no ho era tot, «a Déu el que és de Déu», i això és el que ha de dir tot cristià a determinats poders.

En aquest món hi ha gent mancada d'uns mínims per subsistir, malgrat que hi ha recursos per a tothom, si estiguessin ben administrats, la qual cosa el cristià ha de denunciar. I ho ha de fer des de la senzillesa, sense afany de poder, però sense cap mena de desànim. El cristià autèntic és el més indestructible dels revolucionaris, perquè és pacífic i generós i la seva força no s'esgota de generació en generació. Un dels nostres referents és el *Magnificat*, amb la senzillesa i la fermesa de Maria, una noia de Natzalet, que vol omplir de béns els pobres i desqualifica els poderosos.

Rauxa

Un repte eclesial

Enguany la Jornada Mundial de la Joventut se celebra en un país, el Brasil, que, tot i ser emergent, és del Tercer Món. Aquesta sola novetat ja indica la voluntat de l'Església de donar una atenció més justa a les comunitats catòliques no estrictament occidentals ni benestants, que de fet avui són les majoritàries. D'altra banda el Papa i els joves que participin en aquest gran acte eclesial es trobaran amb el país que té la xifra més gran de catòlics de tot el món, més de 120 milions, però que paradoxalment els darrers 40 anys ha patit una alarmant fuga de fidels cap a sectes carismàtiques i pentecostals. L'època en què la immensa majoria de brasilers eren catòlics ha passat a la

història; avui tot just són el 65% i el percentatge continua baixant. A la mateixa Rio de Janeiro els catòlics ja són menys de la meitat de la població. La JMJ no pot ni té l'objectiu de resoldre aquest fenomen complex que té arrels socials, econòmiques i polítiques. Amb tot és una bona oportunitat perquè els joves pelegrins coneguin aquesta realitat i visquin el repte d'evangelitzar en un context difícil. La providència ha volgut que sigui justament el papa Francesc, que coneix bé el seu continent, qui presideixi aquesta JMJ «diferent». Que la joventut d'arreu del món i la humil bondat del Papa siguin un revulsiu per als catòlics del Brasil!

Eduard Brufau

